

Nemško-slovenski koordinacijski odbor krške škofije je predložil po svojih predstavnikih dr. Inzku ter dr. Waldsteinu na tiskovni konferenci 13. junija javnosti tretjo številko publikacije „Das Gemeinsame Kärnten“ — „skupna Koroška“.

Mišljena je kot prispevek k avstrijskemu jubilejnemu letu 1975 (30 let druge republike, dvajseta obletnica državne pogodbe). Prispevkom v tej številki potrjuje zamisel, da so v Avstriji živeče narodne skupine integrativni del avstrijske države in njene tradicije. „Skrb sodelavcev tretje številke je, da bi Avstrija morala izkoristiti vse možnosti, da bi se v Avstriji živeče narodne manjšine mogle svobodno razvijati in bi bila njihova substan-

ca zaščitena.“ je opisal podobo brošure dr. Inzko.

Kot avtorji sodelujejo: nekdanji avstrijski zvezni kancler dr. Josef Klaus, dr. Theodor Veiter, Lovro Kassl, dr. Pavle Zablatnik, dr. Andreas Moritsch, dr. Ivo Müller ter prezentatorja dr. Inzko in dr. Waldstein. Publikacija vsebuje tudi obširno dokumentacijo o razvoju avstrijsko-jugoslovanskih odnosov in druge dokumente, ki zadenejo vprašanje koroških Slovencev.

To so torej prizadevanja z ene strani. Ob naprežanju za spravo med obema narodoma pa naletimo često na visoke zapreke nerazumevanja, je ugotovil Waldstein. Napetosti, ki vladajo na Koroškem med večinskim narodom in manj-

šino, so nabite z nadpovprečno občutljivostjo, nerazumevanjem, razdražljivostjo, pripravljenostjo za agresijo, pa tudi z manjvrednostnimi občutki, potrlostjo ter resignacijo. Medtem, ko se utemeljevanje lastnih pozicij navadno ne smatra za potrebno, se pri ocenjevanju nasprotnika često poenostavlja. Pravi nagibi za človekovo ravnanje so nam često nepoznani.

Da bi zamotano situacijo skušali vsaj nekoliko razvozlati, je koordinacijski odbor naročil pri znanemu socialnemu psihologu dr. W. Daimu obširnejšo študijo, ki bo kmalu gotova, je bilo rečeno na tiskovni konferenci. Od te raziskave si koordinacijski odbor pričakuje nova spoznanja o vzrokih za napetosti in od teh nove predloge za reševanje konflikta.

Na vprašanje novinarjev, kako ocenjuje Waldstein ljudsko štetje (Dalje na 4. strani)

Uradna otvoritev gimnazije s sencami

Pičle tričetrt ure je odmeril oficialni program ministrstva za gradnjo in tehniko otvoriti novega poslopja za Zvezno gimnazijo za Slovence. Kratka pesem, recitacija, blagoslov dveh Cerkv, predaja ključa, prerezanje traka, zahvalnica ravnatelja, državna in deželna himna, konec. Oficialni spored je tako skop, da ni bil predviden niti ogled nove šole. Vzbuja se vprašanje, ali se gospodje niso hoteli omadeževati s tem, da bi prestopili prag slovenske šole. — Na ostalih dveh šolah, ki sta bili prav tako otvorjeni isti dan, je bil spored izdatnejši, na Slovenski gimnaziji pa ni bil predviden niti oficialen pozdrav kakšnega koroškega politika — vsekakor znak, da gospodje prav neradi odpravljajo to šolo. Simptom tudi, da dvorni svétnik dr. Joško Tischler, ni bil oficialno povabljen kot ustanovni ravnatelj šole. Šolo so si potem le ogledali...

Po pozdravnih pesmi in prologu, ki ga je recitala Andreja Zikulnig in dvojezični blagoslovitvi po škofu in superintendentu Pellarju je predal minister za gradnjo in tehniko Moser kot dosedanji gradbeni gospodar zlati ključ novemu gospodarju — ministru za pouk in prosveto Sinowatzu. Oba sta v krajših nagovorih izrazila svoje veselje, da moreta otvoriti to lepo poslopje. Besede zahvale je potem spregovoril ravnatelj dr. Pavle Zablatnik, ki se je zahvalil vsem pristojnim oblastem za vse, kar so napravili, da more danes gimnazija biti pod lastno streho, našel je celo besede zahvale za celovškega župana. Da pa slovenski narod na Koroškem zna ceniti zasluge prvega ravnatelja Slovenske gimnazije dvornega svétnika dr. Joška Tischlerja, pa je pokazal spontani aplavz okoli tisoč zbranih rojakov, ko se ga je ravnatelj dr. Zablatnik spomnil v slovenskem delu nagovora. Navzoči, ki prej pri nobenem

imenu niso ploskali, so s tem pokazali, da očeta Slovenske gimnazije nikoli ne bodo pozabili.

K govornemu pultu je nato izven programa stopil predsednik združenja staršev Ignac Domej, zato pa z bolj utemeljnega razloga. Takole je nagovoril ministra Sinowatz-a:

„Die Eltern der Schüler des Bundesgymnasiums für Slowenen waren bestürzt, als seinerzeit bei einer Kundgebung des Kärntner Heimatdienstes ein Transparent getragen wurde mit der Aufschrift: Das große Gift — slowenisches Gymnasium in Klagenfurt. Als österreichische Staatsbürger verwahren wir uns gegen die Diffamierung einer staatlichen Lehranstalt, der wir unsere Schüler anvertraut haben. Durch solche Dif-

famierungen wird den Absolventen des Bundesgymnasiums für Slowenen das berufliche und soziale Fortkommen äußerst erschwert. Wir haben erwartet, daß ihr Ministerium das Bundesgymnasium in Schutz nimmt, mußten aber vor kurzem mit Befremden die Erklärung des Herrn Bundespräsidenten vornehmen, wonach die Schwierigkeiten mit Jugoslawien erst mit dem Eintritt der Maturanten des slowenischen Gymnasiums in das politische Leben begonnen hätten. Eine solche Argumentation ist ab-

gesehen von ihrer Haltlosigkeit umso befremdender, wenn sie sich der Herr Bundespräsident zu eigen macht, von dem wir erwartet hätten, daß er unser Gymnasium vor derartigen groben Anschuldigungen in Schutz nehmen wird.

Ich ersuche Sie daher, sehr geehrter Herr Bundesminister im Namen der Elternschaft, Ihren Standpunkt zu diesen ungeheuerlichen Vorwürfen den Versammelten darzulegen.“

Tega nihče od častnih gostov ni pričakoval, minister Fred Sinowatz

pa je le še enkrat stopil k govorniškem pultu in dejal, da pri osebni, kot je to dr. Kirchschräger, ni vprašanje, da je hotel le najboljše za Slovence. Dejal je, da ni važno, kaj se piše po časopisih, niso važne besede, ampak, da se gradi poslopje. Omenil je, da je telefoniral s Kirchschrägerjem v tej zadevi in interpretiral besede državnega predsednika: Kirchschräger da je dejal, da se je problem z vstopom slovenskih maturantov v javno življenje šele bolj akcentuiral in da se morajo Slovenci na Koroškem ukvarjati s temi problemi.

Sinowatz torej ni rehabilitiral Slovenske gimnazije madeža, da je menda „velik strup“. Dejal je le, da niso važne besede. Ravno v tem primeru pa bi jasna beseda bila nad vse važna. Kajti Slovenski gimnaziji se najbolj škoduje na ta način, da jo moralno onemogočijo. Sinowatz je skušal sicer interpretirati in omiliti Kirchschrägerjevo izjavo, a mu niti to ni uspelo. Glede prizadevanj svojega lastnega ministrstva pa Sinowatz prav ničesar ni povedal. Ni povedal, da je tekla preiskava proti Slovenski gimnaziji, ali je „veliki strup“, ali ne. In tudi ni povedal, kakšen rezultat je imela ta preiskava. Tako pa raste Slovenski gimnaziji še dalje velika moralna škoda, katero ne odtehta še tako lepo poslopje. Da je Slovenska gimnazija „velik strup“, tega si gospodje ministri ne upajo reči; da pa gimnazija ni „velik strup“, tega pa nočejo reči. Zamerili bi se namreč zastrupljavcem.

(Dalje na 8. strani)

Protest proti Kirchschrägerju

Težave z Jugoslavijo so šele nastale z vstopom maturantov Slovenske gimnazije v javno življenje. To je izjavil zvezni predsednik dr. Rudolf Kirchschräger v soboto zvečer v okviru diskusije v Hornu v Nižji Avstriji. Ta vest se je takoj razširila preko katoliške tiskovne agencije. Ta izjava poglavarja države je vzbudila med koroškimi Slovenci veliko začudenje. Kajti dr. Kirchschräger je to svojo izjavo podal, ne da bi navedel kaj konkretnjšega. In to ravno nekaj dni pred oficialno otvoritvijo gimnazijskega poslopja.

Na mladinskem dnevu v Št. Jakobu, kjer je bilo navzočih nad tisoč mladih koroških Slovencev, med njimi lepo število dijakov in absolventov Slovenske gimnazije, so udeleženci takoj reagirali: med popoldanskim sporedom so sestavi-

vili posebno resolucijo, ki so jo nato soglasno sprejeli. Dobesedno se glasi:

Die über 1000 Teilnehmer des Jugendbekenntnistages der Katholischen Jugend / Katoliška mladina in St. Jakob im Rosental, darunter zahlreiche Absolventen des Bundesgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, stellen mit Befremden fest, daß es der Bundespräsident der Republik Österreich Dr. Rudolf Kirchschräger im Gegensatz zu seinen positiven allge-

Vernberk: z mašo proti ureditvi bogoslužnega jezika

V Celovcu je bila predaja tretje knjige „Das gemeinsame Kärnten — skupna Koroška“ kot znak truda Cerkve za skupno pot na Koroškem, istočasno pa so se pojavili plakati Abwehrkämpferbunda, ki vabijo krajevne organizacije Verberk na žegnanje zastave pod geslom: „Wir protestieren gegen die Diskriminierung der Deutschen und Windischen in Schule und Kirche! (protestiramo proti diskriminaciji Nemcev in windiškarjev v šoli in cerkvi.) Da bo dobila blagoslovitev zastave čimbolj dostojno obliko, se bo vršila v okviru maše. Po maši pa je predviden govor predsednika Heimatdiensta dr. Feldnerja. Cerkev torej žegna zastavo društva, ki javno nastopa proti prizadevanjem Cerkve, še več: za to prireditev je celo predvidena maša!

Dne 29. junija namerava prirediti krajevna skupina Verberk koroškega Abwehrkämpferbunda prireditev, kjer naj bi udeleženci s cele Koroške protestirali proti dosedanji ureditvi bogoslužnega jezika. Žegnanje zastave krajevne organizacije je — prav tako kot pred letom dni v Dobrli vasi — le zunanji povod za nadkrajevno politično prireditev, kajti v Dobrli vasi je prav tako govoril šef Heimatdiensta dr. Josef Feldner. Ordinariat je takrat sicer obotavljajoč se izjavil, da je dal dovoljenje le za lokalno prireditev in da ni vedel za manifestacijo, konkretnih ukrepov za odpravo maše pa ni napravil. Župnik Komar, ki je tedaj maševal, je celo priprošnje uporabil v politične namene, ko je vzkliknil proti nebu „Bog nas varuj revolucij in rdeče poplave!“

Kot ve „nt“ iz zanesljivih virov, je tudi tokrat aboniran prof. Komar, da bi daroval mašo. Prav tako doslej ni postalo javnosti znano, ali je imel nastop prof. Komarja v Dobrli vasi kakšne disciplinarne posledice za tega duhovnika.

Plakati s proticerkvenimi gesli pa medtem že visijo po celi okolici, tudi v kloštru Vernberku samemu. Bolj dvoilična politika Cerkve ne more biti...

Volitve v Italiji

Volitve v Italiji so prinesle zmago komunistični stranki, izgube demokristjanov, pa tudi Slovenski skupnosti. V Trstu je izgubila 700 glasov, v Gorici je mogla položaj držati. Izgube je utrpela tudi po občinah, kot so to Repentabor, Dolina, Devin in Zgonik.

„Potrebujemo novega Hitlerja?“

To provokantno vprašanje je stavil novinar Humbert Fink diskutantom na podiju in v publikli prejšnji četrtek, radio pa je debato prenašal. Na podiju so diskutirali s Finkom dr. Reginald Vospornik, prof. Janko Messner, deželni svétnik dr. Ferrari, dr. Colerus-Geldern ter novinarji Edith Darnhofer, Siegfried Kreuzberger in Heinz Stritzl.

Tako provokantno kot je bilo vprašanje, tako klavrn je bil rezultat diskusije: govorilo se je, da v današnjem času socialne varnosti nov Hitler ne bi imel nobenih možnosti, kadar pa sta dr. Vospornik ali prof. Messner opozorila na nevarne pojave neonacizma na Koroškem, je dejal Fink, da to ni tema diskusije. Tako je vse prišlo do pomirljivega rezultata, da Hitlerja ne potrebujemo. Da pa se o koroških pojavih, o zapostavljanju manjšine ni smelo govoriti, pa je nadvse vznemirljivo. In če je dr. Colerus-Geldern dejal, da sme mo biti veseli, da danes Hitlerja ni, kajti tedaj take možnosti za svobodno diskusijo ne bi bilo, smemo dodati, da pod Hitlerjem — kot tudi tisti večer v Funkhaus-u ni bilo dobro diskutirati o konkretnih diskriminacijah koroških Slovencev. Smelo pa se je diskutirati — kot npr. heimatdienstovski funkcionar inž. Stourac — o vse boljši vzgoji mladine pod Führerjem...

„nt“ izdaja tiskovno službo v nemščini

„nt“ je začel izdajati tudi nemško tiskovno službo: v četrtek je izšla prva številka „Naš tednik-Pressedienst in deutscher Sprache“, ki naj predvsem informira novinarje pri nemških časopisih in agenturah, kot informacijsko gradivo pa naj služi tudi drugim posredovalcem javnega mnenja. Nemška tiskovna služba bo izhajala po potrebi, najmanj pa enkrat tedensko. Kar v prvem tednu so izšle tri številke. Vsebina poročevalne službe so hitre in kratke informacije s političnega, kulturnega in gospodarskega dogajanja koroških Slovencev, informacije o ozadjih, opozorilo na važne termine ter prevodi člankov iz „Našega tednika“.

Ideja te tiskovne službe je naletela na nepričakovano dober odmev. Na prošnjo in željo mnogih rojakov pa smo sklenili, da omogočimo sprejem te informacijske službe tudi drugim interesentom. Tudi vsak bralec ima možnost, abonirati „Pressedienst“, na ta način bo dobil informacije iz prvih rok, le še hitreje. Naročilnico tako za „nt“ kot tudi za „nt-Pressedienst in deutscher Sprache“ smo natisnili na 8. strani. Lahko pa jo tudi naročite za znanca, prijatelje in druge interesente, ki se sicer zanimajo za naša prizadevanja, pač pa ne obvladajo slovenščine.

nt
naš tednik

PRESSEDIENST
in deutscher Sprache

Vsaka stranka uporabljala recesijo v svoj prid:

Vedno nasprotujoče gospodarske prognoze

O dejanskem razvoju avstrijskega gospodarstva ni mogoče dobiti prave podobe. Zaradi parlamentarnih volitev, ki so napovedane za 5. oktober, izrabljata meščanski stranki parlamentarne opozicije sedanjost gospodarsko recesijo vsaka v svoj prid. Socialistični vladi očitata, da je v bistvu kriva, da je prišlo do recesije in naraščajoče zadolženosti države, ki se giblje že pri 40 milijardah šilingov. Predstavniki vlade trdijo nasprotno. Pravijo, da so gospodarskih težav v deželi v celoti krivi veliki negativni premiki v svetovnem gospodarstvu, zlasti po deželah, ki so glavne trgovske partnerice Avstrije. V ostalem pa skuša vlada zadnje čase dopovedati, da je že uspelo premostiti nastale vrzeli v avstrijskem gospodarstvu in da se bo že proti koncu leta konjunktura poživila.

Pri tem se vlada v glavnem opira na prognoze, ki jih zadnje čase zelo pogosto objavlja avstrijski inštitut za gospodarsko raziskovanje. Da vsebinsko teh prognoz po svoje olupuje, je ravno tako jasno kot je očitno, da jo opozicija manipulira, ko išče argumente za svoje očitke proti vladni gospodarski in finančni politiki.

Po načelu, da je resnica navadno nekje v sredini različnih trditev, je mogoče reči, da še zdaleka ni videti otipljivih znamenj, da se je avstrijsko gospodarstvo že tako opomoglo kot trdi vlada. Že to, da je deželo gospodarska recesija zajela pozneje kot druge industrijske dežele (n. pr. Združene države Amerike, Italijo, Veliko Britanijo in Zvezno republiko Nemčijo), kaže, da bo v Avstriji trajala dalj kot pa po ravnokar omenjenih deželah. Ker živi v glavnem od mednarodnega turizma in od trgovine, je Avstrija od mednarodnih gospodarskih tokov bolj odvisna kot številne druge dežele. Na eni strani močno občuti razvoj na mednarodnem trgu surovin, na drugi strani pa je s cenami svojih izdelkov in uslug čedalje bolj izpostavljena konkurenci drugih industrijskih in turističnih dežel. To resnico pa iz prestižnih razlogov zavijata tako socialistična vlada kot pa stranki meščanske opozicije. V potrebni meri pa je v svojih prognozah tudi ne upošteva inštitut za gospodarsko raziskovanje, ker se — vsaj tako

izgleda — noče zameriti ne na levi in ne na desni.

Ta očitek je Avstrija te dni slišala od tam, kjer ga je najmanj pričakovala in od koder je v zadnjih letih slišala glede svojega gospodarstva le pohvalne besede: od mednarodne organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj OECD. V analizi mednarodnega gospodarskega razvoja, zlasti po 19 deželah, ki so njene članice, je glede Avstrije decidirano rečeno: avstrijska oficialna prognoza je preveč optimistična.

Po prognozi, ki jo je izdelal avstrijski inštitut za gospodarsko raziskovanje in ki se je oficialno poslužuje vlada v svoji gospodarski in finančni politiki, bo avstrijsko gospodarstvo letos poraslo le še za 2,5 odstotka, medtem ko je lani poraslo še za 5 odstotkov. Porast konzuma se bo povečal le še za 5 odstotkov. Temu nasproti računajo mednarodni eksperti OECD, da je mogoče v Avstriji računati v gospodarski rasti le še s povečanjem

za pol odstotka, konzum pa se bo v najugodnejšem primeru — če bo turistična bilanca ugodnejša od lanske — povečal kvečjemu za 4 odstotke. Ker je v teh prognozah že upoštevan padec kupne moči šilinga, ki se bo po istih ocenah letos gibal pri 9 odstotkih, o gospodarski rasti v Avstriji ne more več biti govora. Prej se utegne zgoditi, da bo gospodarstvo stagniralo, še večja pa je nevarnost, da bo prišlo do njegovega nadaljnega nazadovanja.

Poleg padanja kupne moči šilinga ima Avstrija čedalje bolj opravka z nazadovanjem investicijske dejavnosti. Vzrok slednje je že leto dni trajajoča negotovost, kam z blagom na zalogi in pa povečanje stroškov dela za okroglo 20 odstotkov. Slednje zlasti zaradi večanja zalog ter večanja davčnih bremen in bremen socialnega skrbstva, ne navezadnje pa tudi bremen, ki so povezana s financiranjem avstrijski ekspertov. Najbolj nevarno pa je to, da je padec kup-

ne moči šilinga letos dosti večji kot je padec kupne moči denarja sosednih dežel. Medtem ko se utegne letos kupna moč šilinga zmanjšati za nadaljnih 8 do 10 odstotkov, se bo n. pr. kupna moč švicarskega franka in nemške marke zmanjšala kvečjemu za 6 odstotkov.

Te realnosti in očitek OECD so prisilile vlado, da je inštitutu za gospodarsko raziskovanje naročila, da preveri resničnost dosedanjih gospodarskih prognoz in da zadnjo prognozo ustrezno revidira. Kakšnega obsega bo ta revizija, ki jo je pričakovati začetkom julija, je odprto vprašanje. Eno pa je že sedaj gotovo: gibala se bo nekje v sredini med dosedanjim optimizmom vlade in med pesimizmom opozicije. Kakšen vpliv bo imela na rezultat jesenskih parlamentarnih volitev, se bo izkazalo 5. oktobra. Lahkega stališča ne bo imela nobena stranka, ki bo dobila poverjen mandat za sestavo prihodnje vlade. (be)

1975: „Slavili so - izpolnili niso“

Koroško vprašanje že zdavnaj ni več zgolj „koroško“ vprašanje. Vsaj na področju družbenih občil je že precej časa internacionalizirano. K tej publicistični internacionalizaciji so prispevale največ avstrijske in predvsem koroške oblasti same, ker pač nočejo izpolniti mednarodnih določil oz. ker dosledno jemljejo Slovincem tiste pravice, ki so jih jim nekoč le priznale.

Ugledni nemški tednik „Bildpost“, „največji krščanski tednik Evrope“ je objavil 1. junija 1975 na 2. strani odličan in objektivni članek ob 20-letnici podpisa in neizpolnjevanja avstrijske državne pogodbe.

Uvodoma ugotavljajo, da se je treba zahvaliti avstrijskemu zveznemu predsedniku dr. Rudolfu Kirchschrägerju, „ker je natočil v svojem govoru ob jubileju državne pogodbe tudi kapljico grenčice, da je treba obravnavati tudi izpolnitev državne pogodbe... In ravno pri izpolnjevanju tistih določil, ki se tičejo manjšin, se precej zatika.“

In kaj so napravili v Avstriji: 20 let že zavlačujejo izpolnitev „manjšinskega člena“ državne pogodbe.

Nadalje navaja pisec L. M., da zahteva po slovenskem uradnem jeziku v raznih okrajih še ni izpolnjena; slovenščina je pripuščena samo na treh okrajnih sodiščih od devetih kot uradni jezik; leta 1958 je odstranil socialistični deželni glavar Wedenig zaradi pritiska staršev obvezno dvojezično šolstvo. Najbolj pohujljivo pa je, da „nacionalci“ zaradi naklonjenosti strank lahko počenjajo, kar se jim zljubi. Dvajset let so zafrkavali manjšino, kurili ihto ljudstva; ko pa je rodila ta ihta na obeh straneh svoje sadove, so obsojali samo sadove z ene strani.

„V Južnem Tirolu, ha, tam smo jim pokazali („da hammas den Schlawinern gegeben“). Isti tipi, ki so spadali tedaj med najglasnejše kričače za manjšinske pravice, so zdaj proti njim, kajti, priznati jih je treba koroškimi Slovincem — ki v pretežni meri dokazujejo zvestobo Avstriji!

In ker ÖVP prav tako kot SPÖ na Koroškem zaradi volilne taktike odpirata vrata na stečaj nacionalnemu besedičenju, ker je spadala FPÖ itak že od vsega začetka med zagovornike radikalne koroške smeri, vidijo koroški Slovenci kot nasprotnika strnjeno, — v nacionalno smer uperjeno — falango, ki jih mora tirati v naročje beograjski zaščitnici, kot so videli Južni Tirolici njega dni samo pot na Dunaj, ker so bili v Rimu leta naglušni in celo gluhi.“

Avstrijci si hočejo izbrati, katera določila državne pogodbe bi izpolnili, enako kdaj in kako. „Izpolnitev nekaterih določil pa še dolgo ni vse in zagotovo nima prav nič opraviti z velikodušnostjo!“

Edina možnost je, da Avstrija izpolni državno pogodbo in njena določila po duhu in črki. Dvajset let je že od podpisa. Mar hočejo čakati, da bo ta pogodba postala „polnoletna“ in še starejša, preden bi le izpolnili to, kar so podpisali? Ali pa morda celo hočejo tvegati še bolj nevarne posledice? „Sicer pa: Beograd je trdil samo dve stvari:

● Prvič: Avstrija ni izpolnila nobene točke člena 7 v celoti. To drži.

● Avstrija trpi vse preveč včerajšnjakov in včerajšnjakega. Na žalost drži tudi to.

To pa ne upravičuje nobene užaljenosti.“

Kennedy in CIA

Tudi nekdanji ameriški prezident John F. Kennedy ter njegov brat Robert sta bila zapletena v načrte o umorih, ki jih je imela ameriška tajna služba CIA. — To vsaj trdijo ameriški časopisi, podpredsednik ZDA Nelson Rockefeller pa je izjavil, da CIA prav ničesar ni napravila brez vednosti Bele hiše. CIA je kot znano hotela umoriti med drugim kubanskega diktatorja Fidela Castra, pa tudi druge politike kot Lumumbo ali Trujillo. Ameriški časopis „Newsweek“ je celo trdil, da je bil nameravan komplot tudi proti Charlesu de Gaullu, a je politik preprečil načrte s tem, da je umrl prej naravne smrti. Tako se kaže torej tudi nasilna smrt obeh popularnih Kennedyjevih bratov v novi luči. Kar pa zadene raznovrstna „odkritja“, pa so ameriški časopisi zasloveli nenazadnje v zadevi Watergate.

Jože Wakounig

„Tretji svet“: Angola - drugi Kongo?

Krivi so Portugalci sami: prej niso hoteli slišati prav ničesar o samostojnosti te nekdanje „prekomorske pokrajine“ v južnozahodni Afriki. Leta in leta so zatirali črna osvobodilna gibanja. Ko pa je lani aprila odklenkalo fašistični diktaturi, so novi gospodarji komaj čakali, da bodo odnesli pete iz Angole. Pa je že moralo biti vsaj kmalu nato jasno vsakemu, da bodo posledice po vsej verjetnosti še bolj krvave kot je bila dolgoletna kolonialna vojna. Za časa boja proti kolonialni sili so imela domača osvobodilna gibanja vsaj enega skupnega sovražnika — portugalsko kolonialno oblast. Ko pa so Portugalci rekli, da bodo šli, so se obrnile puške enega gibanja proti drugemu.

Tri večje skupine so se vojskovale proti Portugalcem: MPLA (Ljudsko gibanje za osvoboditev Angole), FNLA (Narodna fronta za osvoboditev Angole) in UNITA (Narodna unija za popolno neodvisnost Angole). Vodja MPLA je Agostinho Neto, podpira pa jo Moskva. V svojih vrstah družijo tudi nekaj

belcev in mešancev. FNLA vodi Holden Roberto, svak zairskega predsednika Mobutuja. Podpirata jo vrhu tega še Washington in Peking. MPLA vidi v FNLA samo izvrševalca Mobutujevih naročil, v Mobutuju pa zelo nevarnega sovražnika, ki bi rad zagrabil severni del Angole in tako močno razširil zairski pogled na Atlantski ocean. UNITA po raznih poročilih podpira FNLA v sporu z MPLA.

Vsako od teh treh gibanj je spet močno plemensko vezano, kar gotovo ni v prid mirnemu razvoju Angole. Kajti vsako izmed plemen se boji nadoblasti drugega plemena.

Prekletstvo te velikanske dežele pa tiči tudi v njenem bogastvu in njenim vojaško-politično nadvse pomembni legi. Na jugu meji na Namibijo (kljub nenehnim pozivom OZN še vedno pod južnoafriškimi rasističnim režimom), na vzhodu na Zambijo, na severu na Zaire. Povsem razumljivo, da bi bila katerakoli od svetovnih sil neprijetno prizadeta, če bi ena izmed njih razprostrla mrežo nad tem koncem sveta. Vse to pa spet vabi nove

kolonialiste, kot pač privlačuje luč ponoči ves mrčes.

Portugalci predolgo niso hoteli spoznati, da se bodo nekoč le morali posloviti iz Afrike. Zaradi tega tudi niso vzgojili ustreznih domačih skupin, ki bi nekoč bile zmožne prevzeti vodstvo novih držav ter braniti njihovo neodvisnost ter ozemeljsko nedotakljivost.

Pri problemu Angole moramo seveda tudi upoštevati posebni položaj Cabinde, vključene med Zaire in Kongo/Brazzaville. Cabinda, ki nima kopenske povezave z Angolo, bi rada postala neodvisna, vrhu tega tudi ni nikakršne plemenske sorodnosti z drugimi narodi Angole.

Če se MPLA, FNLA in UNITA na svojem kenijskem sestanku „sprave“ ne bodo pobotale, bo Angola razpadla verjetno na tri države, kar bo spet olajšalo umazane posle neokolonialistom (nekateri se delajo blazno protikolonialistične). S tem bi se pač ponovila podobna tragedija, kot so jo doživeli pred leti v sosednjem Zairu (tedaj še Kongo — Leopoldville).

Kardinalna pregreha

Kako moralno neopravičeno so ravnali celovski mestni očetje pri prenamembi zemljišča na Kardinalschütta, je Jaka Štular zapisal v „Delu“. V naslednjem prinašamo njegov komentar:

Mestni očetje vseh treh poglavitnih strank so soglasno zabredli v vseh sedem kardinalnih poglavitnih grehov zoper svojega bližnjega, slovenske rojake, ko so v en glas ugotovili, da na Kardinalskem nasipu sredi Celovca Slovenci ne morejo postaviti svojega Kulturnega doma.

„Politični sistem, ki obstaja na Koroškem, zagotavlja vsakemu, ki se ravna po zakonih, osebno svobodo kot komaj kje drugod. O zatiranju kateregakoli posameznika ali kakšne skupine ne more biti govora,“ je minulo nedeljo dejal deželni glavar Leopold Wagner.

Kdor tako govori, pa ravna drugače, je kriv nečistosti, zaradi skrnobe miselnosti in dvojne morale.

Kdor jemlje pošteno pridobljeno lastnino bližnjemu, je omadeževan z lakomnostjo, nevoščljivostjo in požrešnostjo.

Kdor zlorablja svojo oblast zoper zakonite pravice posameznika ali skupine, ki jima vlada, se je pregrešil v napuhu svoje moči.

Kdor s takšnimi dejanji podpira tiste, ki netijo nestrpnost, se enači z njimi in bo zato obsojen zaradi jeze.

In kdor na vse to ne pomisli, kdor se brez misli na posledice zapleta v takšna dejanja, je kriv lenobe, lenobe duha.

Kajti nemškonalnacionalni napuh, ki je zapeljal celovške mestne veljake v takšno kardinalno pregreho, kakršna je prekvalifikacija parcele na Kardinalskem nasipu, iz „poslovnega zemljišča“ v rezervat za mestni muzej in parke tisti hip, ko so si jo pridobili koroški Slovenci za svoje kulturno središče, ne more ostati brez posledic.

Domala hkrati, ko z najvišjih mest v državi zatirajo voljo po uredničenju enakopravnosti slovenskih državljanov Avstrije, ji v Celovcu zadajajo nečisti udarec in poglobljajo spor v deželi, ki ga baje hočejo poravnati, pa tudi verodostojnosti političnega sistema, podložnega skritim silam, ki so skozi usta predsednika Heimatdiensta že 12. oktobra lani napovedale takšen boj „slovenskemu strupu“. Nemški Celovec da ne sme postati kulturno in politično središče koroških Slovencev, je rekel. Mar ni?

Ali mar celovski mestni može, njihove stranke in tudi Dunaj mislijo, da bo njihovemu sprenevedanju o demokraciji in svobodi, kardinalnemu prestopku zoper sedmi člen državne pogodbe ob tako prozornem primeru nestrpnosti res kdo nasedel?

Ali je to tista širokosrčnost do manjšin, o kateri je spregovoril oni dan predsednik Kirchschräger? Je to tisti prispevek k dobrim odnosom s sosedi, za katere se je te dni zavzel zunanji minister Bielka? Kardinalna pregreha v Celovcu terja temeljito pokoro.

Jaka Štular

Sadat študira Avstrijo

Egiptovski predsednik Sadat, ki je v začetku junija bil v Avstriji na obisku, bi rad „koristil izkušnje Avstrije“ v gospodarstvu in politiki tudi v svoji državi — Egiptu. Pri neki konferenci v Aleksandriji je zato dal nalog dvema politikoma, naj potujeta na Dunaj ter tam poleg „izkušaj socialistične politike“ študirata tudi projekte industrializacije, kmetijstva, gradnje predorov in izdelavo zgotovljenih delov za hiše. Da bo Avstrija dobila zopet tako deficitaren nalog kot pri gradnji letališča v Arabiji.

Diskusija o sožitju na mladinskem dnevu v Št. Jakobu v Rožu:

Potrebno je pospeševalno manjšinsko pravo!

Pospeševalno manjšinsko pravo, ki naj bi vsebovalo v zaščito slovenske narodne skupnosti paket ukrepov na gospodarskem, socialnem in kulturnem področju, to so zahtevali v nedeljo podijski diskutanti k temi „Problemi sožitja med Slovenci in Nemci v letu 1975.“ Da pa bi tako manjšinsko pravo bilo sploh izvedljivo, da ga ne bi odlagali preveč na dolgo klop, je bil predlagan tudi poseben operacijski koledar. — Diskusija je bila sestavni del mladinskega dneva, ki je bil letos v Št. Jakobu v Rožu. Podijski diskutanti so bili glavni urednik Walter Raming (Volkszeitung), urednik Günther Lehofer (Kleine Zeitung), dr. Reginald Vospernik in dr. Erih Prunč, diskusijo je vodil dr. Janko Zerzer.

Po uvodnih besedah, po katerih so se predstavili podijski diskutanti, je Lehofer menil, da je precejšen del konflikta samo prestižna zadeva, dr. Vospernik pa je takoj postal konkreten: sožitje ima na Koroškem dve ravni: teoretično, to je tisto, ki jo inicirajo na visoki politični ravni in pa praktično, življenjsko, vsakdanje raven. Govori se veliko o sožitju, kadar pa kdo napravi konkretno dejanje v tej smeri, takrat je pri ostalih molk. Dr. Vospernik je še omenil socialno komponento manjšinskega vprašanja, ko je pripomnil, da spada dvojezično ozemlje k tistim področjem, ki so v industrijskem razvoju zaostali.

Dr. Erih Prunč je nato označil problem sožitja predvsem kot informacijski problem. Slovenec sme biti Slovenec, kadar doma na vasi s kravami govori slovensko, toda kadar pride ven iz vasi, hoče uporabiti slovenščino kot uradni jezik, tedaj je sožitja in enakopravnosti obeh jezikov konec, predvsem ko imajo Slovenci prednost, da so od vsega začetka dvojezični. Veliko informacij tako ne doseže nemško-govoreče, precej informacij pa masovna občila namenoma zadržujejo: tako se goji prastrah na Koroškem. Manjšinski problem je tudi socialni problem, je dejal dr. Prunč: kajti nasprotnik ima od vsega začetka interes, da ostane manjšina v določeni vlogi in mu ne privoščijo iste izhodne pozicije. Kadar hoče Slovenec končno sam nadoknaditi zamude na socialnem področju, ga pripadnik večine smatra kot agresivnega. V tej zvezi je dr. Prunč dejal, da ima citat Firnbergove pred tremi leti tudi danes polno veljavo (Firnbergova gonje proti dvojezičnim napisom ni razumela in je dejala, da bo treba poslati psihiatre na Koroško).

Glavni urednik Raming je nato dejal, da je postopna rešitev edino pravična, pač pa je potreben zato poseben operacijski koledar: do tega datuma biti napravljen ukrep X, do drugega datuma ukrep Y. Eksistenco slovenske narodne skupnosti zagotavlja edinole pospeševalno manjšinsko pravo (förderndes Minderheitenrecht), ki naj vsebuje — tako kot pred leti v Južnem Tirolu — paket ukrepov na gospodarskem, socialnem in kulturnem področju. Optika naj bi prišla šele na koncu tega operacijskega koledarja.

Glede teritorialnega principa je dr. Prunč nato pojasnil, da je zaman, če ščitimo samo neko posamezno drevo ali poslopje, ampak je treba ohraniti tudi okolje tega drevesa ali poslopja. Prav tako je pri manjšini. Zato ni nobena rešitev, če se ščiti samo tista vas, kjer manjšina živi, ampak naj se ohrani okolje. Kajti življenjski prostor gre preko vasi. Poleg tega pa so dvojezični napisi nič drugega kot oznaka, da sta na tem področju dva uradna jezika.

Kot prvi diskutant iz publike se je nato oglašil prof. Jože Wakounig, ki je na dveh konkretnih primerih skiciral enakopravnost koroških Slovencev na gospodarskem in kulturnem področju: ko je hotelo podjetje Gorenje postaviti v Pliberku tovarno, da se odvečna delovna sila ne bi morala dnevno voziti na delo v Celovec ali še dalje, je bilo to preprečeno ne na-

zadnje iz dvomljivega „prastraha“. Kulturno enakopravnost pa je Wakounig orisal na dveh razvalinah: grad Vetrinj je v nemških rokah „kulturno“ razpadal vse dotlej, dokler se zanj ni začela zanimati Mohorjeva. Zdaj je razpadli grad Vetrinj postal naenkrat „kulturni biser“. Drugi primer pa je še lepša razvalina na Kardinalschüttu v Celovcu, kjer neko poslopje nosi še trideset let po vojni sledi največje svetovne svinjarije, ko je pa to razvalino hotelo kupiti društvo Kulturni dom, se je magistrat spomnil „zgodovinskega pomena“ stavbe.

Urednik Günther Lehofer je nato stavil vprašanje, kako so prebavili Slovenci prehod iz pretežno kmečkega prebivalstva v pripadnike industrializirane družbe in kako ohranjujejo slovensko kulturo v mestu. Na to je odgovoril dr. Prunč, da je problem prej na strani večine. Slovenci so od vsega začetka dvo-

jezični, zato samo enojezični pripadniki večinskega naroda večkrat nimajo pravega zaupanja vanje. V odgovor na Ramingovo argumentacijo, ki je primer Gorenje označil kot skrb večine, da se jugoslovanska podjetja ne bi preveč razrasla, je dejal dr. Prunč, da obstaja na Štajerskem okoli 60 mešanih podjetij in da sta mesti Radkersburg in Leibnitz v nasprotju z gospodarskim slepičem („wirtschaftlicher Blinddarm“) Pliberkom cveteči mesti. Razen tega je na Koroškem in v Avstriji dovolj mešanih podjetij, samo ne z jugoslovanskim kapitalom.

Kako zastrupljeno je ozračje na Koroškem, je omenil dr. Vospernik na primeru, da obstaja v Zvezni republiki Nemčiji hotel z imenom „Dania“ na območju, kjer živi danska manjšina. Na Koroškem bi kakšen hotel „Slovenija“ ali „Jugoslavija“ bil nemogoč.

K dialogu med obema narodoma je pripomnil Lehofer, da morajo dati sprva strešne organizacije zeleno luč.

Glede ugotavljanja manjšine je dejal Raming, da ima vsaka država pravico, da šteje, kakor ima na drugi strani vsak pravico, ali se prizna ali ne. Šele po Drimmlu (ÖVP), takratnemu ministru za

pouk in prosveto, ki je privolil Slovensko gimnazijo, raste nova inteligenca. Očitno je Raming v tem dejstvu videl nevarnost, kajti dejal je, da je naloga Avstrije, da ta inteligenca ne zraste preko meje.

Dr. Prunč je nato glede ugotavljanja navedel še eno primerjavo: z ugotavljanjem bi bilo egalizirano in pravno potrjeno dvajsetletno pomenčevanje in vse zamude, ki jih je Avstrija v letih po podpisu državne pogodbe zakrivila na slovenski narodni skupnosti na Koroškem. „To bi bilo tako,“ je dejal dr. Prunč, „kakor da bi kupil nekdo mercedes, se z njim vozil leta in leta, in potem, ko bi bil voz na koncu, hotel plačati le ceno za staro železje.“

Na opazko glavnega urednika Raminga glede maturantov Slovenske gimnazije sta odgovorila dr. Vospernik in Toni Schellander iz publike. Vospernik je omenil, da poučuje že več kot ducat let na tej šoli in da so učni načrti enaki kot na ostalih avstrijskih višjih šolah, da pa se vzgajajo dijaki na Slovenski gimnaziji v odprtem mednarodnem duhu. — Raming je nato priznal (za glavnega urednika koroškega časopisa, ki se večkrat vključuje s poročili o „velikem strupu“, le precej nerazumljiva informacij-

ska vrzel), da mu točni učni načrti šole niso znani. Nadalje je Walter Raming apeliral na „krščansko zavest“ mladih slovenskih kristjanov, ki naj bi pomagali premostiti težave, ker da je levica na Slovenski gimnaziji preaktivna. V odgovor mu je bilo povedano, da aktivna levica ni le izoliran fenomen na Slovenski gimnaziji, in da je govorjenje kristjanov, ki naj pometajo raje pred lastnim pragom, blasfemija. Tako je dejal Franc Wakounig in pripomnil, da naj taki kristjani raje pometajo pred lastnim pragom.

„Koroška je za fašiste in naciste izvrstno vežbališče“, je ugotovil dr. Erih Prunč ter pripomnil, da so druge meje še bolj krvave: koroški Slovenci niso podrl nobene meje: ne južne leta 1918, ne severne leta 1938 in ne južne leta 1941. Kajti posamezni pojmi so na Koroškem tako obremenjeni in zlorabljeni, da pripomorejo h koroškemu prastrahu. Med te pojme sodita „heimat-treu“, Heimatdienst in drugi. Da ima koroški problem psihosociološke korenine, je spoznal tudi glavni urednik Walter Raming. Njegov list je še pred dvema letoma ogorčeno protestiral proti Firnbergovi izjavi...

Karel Smolle, predsednik društva „Kulturni dom“, v intervjuju za „nt“

Mesto Celovec naj reši svoj obraz!

Zatrjevanje celovškega magistrata, da je občinski odbor, ko je sklepal o prenamembi Kardinalschütta, ravnal izključno po komunalnih interesih, postaja z dneva v dan bolj dvomljivo. Preveč je očitno, da so prefunkcionirali kraj, kjer trenutno stoji razvalina, v rezervat za mestni park in muzej samo zaradi tega, ker je nastopila kot kupec slovenska ustanova. Kajti ko magistrat še ni vedel, kdo je dejansko bodoči kupec, je tudi sam ponujal na prodaj parcele, ki neposredno mejijo na razvalino...

„nt“ se je o celotnem primeru te diskriminacije koroških Slovencev pogovarjal s predsednikom društva Kulturni dom, Karlom Smolletom:

nt: Zakaj sploh kulturni dom, obstaja za to konkretna potreba in kaj bi ta dom vseboval?

Smolle: Potreba po osrednjem kulturnem žarišču je legitimna želja koroških Slovencev, kajti znano je, da se skoraj tretjina prireditev, če vzamemo za merilo številno obiskovalcev, odigrava v Celovcu. Kulturni dom naj bi bil stočišče, pa tudi, kot sem že povedal, žarišče predvsem slovenske kulturne dejavnosti na Koroškem. Seveda hiša kot taka bo načrtovana tako, da bo tudi kot zgradba simbol visokokvalitetnih kulturnih prizadevanj naših rojakov.

nt: Kakšne prostore naj bi torej konkretno vseboval kulturni dom?

Smolle: Prostornino seveda v prvi vrsti določajo predpisi zazidalnega načrta in zemljišča kot takega. S tem v zvezi bi hotel poudariti, in to prav na račun našega baje kulturno in glede spomeniškega varstva tako zainteresiranega župana mesta Celovec Guggenbergerja, da bi mi vsekakor, v kolikor gre pri zemljišču na Kardinalschüttu, ohranili ta del razvaline, ki je vreden ohranitve.

Kajti magistratu bi bilo treba samo predpisati tozadevne ukrepe, in mi bi jih morali izpolniti. Saj tudi drugih hiš, ki so vredne ohranitve, ni sama pokupila, ampak gradbenim gospodarjem naložila ukrepe za zaščito fasade. Jasno se torej vidi, da mestu ni šlo za interese zaščite spomenikov.

Glede prostorov samih pa se kaže potreba po velikih (400 sedežev) ter majhni dvorani, sejnih prosto-

rov, galeriji, glasbenih sob, kulturno-tehničnem centru, knjižnici, čitalniških prostorih, sedežu osrednjih pa tudi drugih kulturnih in znanstvenih institucijah, rekreacijskem in gostinskem centru, in tako dalje, morda tudi muzeju.

nt: Zakaj kulturni dom ravno v središču mesta?

Smolle: Celovec je središče dežele Koroške, in je prometno najbolj prikladna točka za osrednje in skupne prireditve. Zavedamo se pa tudi, da je monopol obveščanja o koroških Slovencih v rokah drugih, pogosto nam iz katerih koli razlogov ne ravno prijaznih krogov. Tako je na primer prav Guggenberger prepredil razstavo o „sodobnih problemih koroških Slovencev“, s katero so hoteli naši študentje v prvi vrsti nemškemu sodeložanu pokazati podobo koroškega Slovenca. V lastni stavbi se kaj takega ne bi moglo zgoditi.

nt: Kako je prišlo do nakupa zemljišča na Kardinalschüttu?

Smolle: Dovolite, da prej še omenim nakup zemljišča na Kinoplatz-u: sprva smo bili v odboru društva Kulturni dom soglasnega mnenja, da bi sezidali kulturni dom na tem prometno ugodnem mestu blizu glavnega kolodvora. To zemljišče smo takoj preko posrednika kupili, ker smo vedeli, da je to morda edina možnost, priti do zemljišča v Celovcu, če ga kupiš hitro in na tiho. Poznejši razvoj v zadevi Kardinalschütt-a nam je dal v določenem smislu celo prav. Vendar so nam strokovnjaki-arhitekti odsvetovali zidati tam kulturni dom,

kajti izolacija proti hrupu in vibracijam bi stroške za gradnjo bistveno povečala in uspeh bi bil še vedno dvomljiv. Da nas pa želi mesto Celovec čim bolj na periferijo, torej izven središča mesta, se očitno vsklaja z vladajočim mnenjem, je Celovec glavno mesto samo za nemške Korošce, za en del koroške kulture. Gospodje „kulturniki“ se pač bojijo zaradi menda prej omenjenega ogroženega informacijskega monopola. Gre jasno za prepreditev osamosvojitve in enakopravnosti koroških Slovencev.

nt: Ste že prej vedeli za idejo muzeja za mesto Celovec?

Smolle: Zemljišče na Kardinalschüttu smo seveda kupili pod tem pogojem, da smo si prej zasigurali veljavnost zazidalnega načrta. O tem imamo potrdilo, ki nosi datum 16. maja lanskega leta. Pri ustnih intervencijah prejšnjih oz. današnjih samo zemljiškooknjižnih lastnikov je bilo le-tam zatrjevano, da se na tem zazidalnem načrtu ni nič spremenilo. Kajti eden izmed lastnikov, neka družba za gradnjo, samo zaradi tega ni mogla tam zidati, ker je hotela zidati novo veletrgovino, proti čemer pa so se obstoječe veletrgovine oz. zbornica protivili. Prav ta družba je našemu pravnemu zastopniku dr. Zwitteru ponujala, da prevzame gradnjo za nas, ker — tako se je izrazil njen zastopnik — „Ihr kriegts die Baubewilligung nie“ („Vi gradbenega dovoljenja nikoli ne dobite“). V tej zvezi naj še omenim eno zanimivost, in to glede na besede Guggenbergerja v listu „Klagenfurt“: preko našega posrednika pri nakupu je mestna uprava Celovec celo vprašala nas (seveda tedaj še ni vedela, da gre pri interesu za slovensko društvo Kulturni dom), torej bodočega kupca, če nismo pripravljene kupiti tudi od mesta Celovec sosednje manjše parcele! Dvoiličnost argumentacije naših gospodov na oni strani je dobila novo potrditev: kajti ravno te so-

sednje parcele pa zdaj občina (Guggenberger) uporablja kot argument v zvezi s prenamenbo zemljišča, ko trdi, da hoče občina zazidati celotno tamkajšnjo področje v svoje namene, torej potrebuje tudi našo parcelo.

nt: Nemški časopisi so argumentirali, da je Kardinalschütt zgodovinski simbol. Kaj pravite k temu?

Smolle: Kardinalschütt ni edini simbol, ki ga mesto Celovec že skozi desetletja zanemarija. Ravno pred nedavnim so v bližini mestne farne cerkve brez vsega dovolili podiranje starih mestnih stavb in tudi mestnega zidu, tudi v zaščiti spomenikov posvečenemu letu. Značilno je, da koroško časopisje ni prineslo mojega ob priliki tiskovne konference iznešenega predloga, naj nam mesto Celovec odkupi zemljišče Kinoplatz in tam uredi mestni muzej, prostore za šolanje vozačev, park, rekreacijski center: vse bi bilo možno na tem zemljišču. Gledalca v muzeju drdranje vlakov ne bi motilo. Vprašam se tudi, že nekaj let, zakaj se mesto ne pobriga za bivši obrat König, že nekaj sto let staro zgradbo, ki bi bila v centru mesta, ter nadvse prikladna za muzej ali celo za nekaj bolj pametnega. Ta stavba je pod zaščito, in mesto bi jo lahko uredilo po vseh pravih spomeniške zaščite. Odkod pa bo mesto Celovec jemalo denar, ko se zdaj poteguje za Vetrinj, za področje Heiligengeistplatz in zdaj še za Kardinalschütt? Mesto bi se nam moralo pravzaprav zahvaliti, da smo mi pripravljene prevzeti ureditev enega „kulturnega prostora“ v mestu, ne pa da nam dela še težave. Podpreti bi nas moralo. Seveda bo, kar se tiče zaščite spomenikov, ostalo vse le pri besedah oz. bo prišlo do dejanj samo tedaj, kadar bo treba preprediti afirmacijo koroških Slovencev in zakonito kulturno zahtevo koroških Slovencev.

(Dalje na 4. strani)

Pismo bralca:

Cerkev in politika

Ne zdi se mi odveč, da opozorim uredništvo na kratko — volilno — priporočilo, ki se nahaja v listu Weltbild, 16. aprila 1975:

Pod sliko namestnika deželnega glavarja Bacherja se bere: „Kärntens ÖVP-Spitzenreiter Landes-hauptmannstellvertreter H. Bacher (Bild unten) verdankt Österreichs südlichstes Bundesland den Frieden im Land. Seine Vorschläge haben zur Einsetzung der Minderheitenkommission geführt.“

To številko mi je poslal na naslov „Hw. Pfarramt Neuhaus, P. Lavamünd“ WIENER DOMVERLAG, 1011 Wien, Postfach 668 in piše ter vabi, naj bi to ilustrirano med katoličani priporočali in širili. Kot posebnost poudarja založba, da urejuje prilogo „ÖSTERREICH-MAGAZIN“: Chefredakteur Walter Raming, Klagenfurt. Tolikokrat slišimo očitek, da Cerkev ne pusti politike pri miru. To bo držalo, če bodo župniki širili javno take domislisce kakor je tale o Bacherju.

Ko bodo spet iskali kandidata za Nobelovo mirovno nagrado, bo treba potemtakem kar g. Bacherja predložiti.

Matej Igerc, Suha

Nagradno fotografiranje

Prav gotovo ima vsakdo med nami lepe slike, s katerimi bi lahko sodeloval na razpisnem nagradnem tekmovanju v fotografiranju, razpisnem v obeh slovenskih tednikih:

1. Pri nagradnem tekmovanju lahko sodeluje vsak.

2. Fotografirajo naj se spomladanski motivi južne Koroške.

3. Slike so lahko črno-bele, barvne ali diapozitivi vsake velikosti.

4. Dela bo ocenjevala tričlanska komisija.

5. Nagrajeno bo prvo mesto v črno-beli in barvni sliki ter diapozitivu v obeh skupinah A in B. Nagrada bo bon za nakup fotomateriala v znesku 300.— šilingov. Poleg tega imajo tudi tisti možnost sodelovanja, ki k zgoraj omenjeni temi nimajo primernih slik. Tudi za to prosti temo je razpisana nagrada v višini 300.— šilingov.

6. Slike pošljite do 22. junija na naslov: Slovenski filmski klub, 9020 Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10. Prireditelj jamči anonimnost poslanih del, zato naj jih avtorji opremijo s petmestno številko (šifro), imena pa priložijo v zaprti ovojnici.

BILČOVŠ

Včasih se pripeti, da je ob istem času preveč prirediteljev. To se je zgodilo zadnjo soboto zvečer tudi v Bilčovsu. V sosednji vasi je bila zabava, zabava je bila tudi pri Mlečniku v Kožentavri. V Bilčovsu pri Miklavžu pa so nastopali radiški fantje in radiški deklški kvartet. Na žalost obisk ni bil številčno zadovoljiv, pač pa so se izkazali tisti, ki so prišli, kot izredno hvaležno občinstvo. Zares, nikomur ni bilo žal, da je prišel. Kajti kulturna hrana, ki so jo zaužili, je bila odlična, izredno dobro izbrana in podana. Radiški fantje pod vodstvom učitelja Tomija Ogrisa in radiška dekleta so posredovali okusne ocvirke iz bogate zakladnice naše narodne in ponarodele pesmi. Ubrano petje se je krasno ujemalo s slikami, ki so jih kazali med nastopom. Saj slike so bile vse vsebinsko povezane s petjem.

Radišanom velja iskrena zahvala za ta nastop. Upamo, da bodo osrečili še prenekaterega ljubitelja slovenske pesmi.

NEMČIJA

Mešani mladinski pevski zbor iz Lauterbacha „Lauterbacher Jugendkantorei“, dežela Hessen, ZR-Nemčija, nastopa po Koroškem s koncertom „Pesmi miru“ za strpnost in prijateljstvo med narodi. Glasbeno vodstvo imata Karin in Janko Jejovšek.

Št. Jakob: pogreb Marije Nagele

Konec minulega tedna smo položili v božjo njivo eno najstarejših domačink, Marijo Nagele, pd. Tonejevo mater iz Podgrada. Rajna je dosegla 95 let in je bila znana naokrog kot organistka. Celih petdeset let je lepšala farno božjo službo ob orglah in s petjem. Dnevno je hodila strmo pot na grič in to pozimi in burji, v temi in deževju. S svojo sestro Linijo, katero so tudi šele pred nekaj leti pokopali, je služila Cerkvi v farnem pevskem zboru že pod župnikom Ražunom in pozneje dekanom Šenkom. Na zadnji poti jo je spremljala ob številni množici faranov in

znancev 20 duhovnikov, med njimi njen rodni sin Matevž, ki je sedaj župnik v Žitari vasi. Sin-duhovnik je opravil pogrebne obrede in maševal ob asistenci duhovnikov-domačinov. V svojem govoru se je spominjal rajne tudi v ganljivem doživljaju, ko je kot mladoleten ministrant nekoč prosil mamico, naj bi ostal spričo mraza in zime zjutraj rajši v postelji in mu je mama dejala samo to: „Kaj pa bo Jezus rekel?“ Isto vprašanje je sedaj ob krsti svoje matere zastavil tudi že sivolasi sin-duhovnik svoji mami: „Kaj pa vam je ob vašem svidenju Jezus rekel?“ Ob krsti in ob gro-

bu so se od rajne organistinje s pesmijo-žalostinko poslovili tudi cerkveni pevci in se še z besedami kaplana Antona Opetnika poslovili od svoje odlične vzornice. Med pogrebci so bili tudi zastopniki občine, nadalje številni farani iz kraja, kjer je služboval njen sin: Marije na Zilji, Žitare vasi in celo iz Zammelsberga. Župnik Andrej Karicelj pa je v svojih poslovnih besedah postavil fari rajno mater kot zgled požrtvovalnosti in idealizma. — Tonejevi družini v Podgradu in še posebej sinu-duhovniku velja še tem potom iskreno sožalje, mami pa naj bo domača zemlja lahka!

Izlet SKD Globasnica v Slovenijo

V četrtek, 29. maja, smo bili odborniki slovenskega kulturnega društva iz Globasnice na izletu v Slovenijo. 18 oseb se nas je peljalo zjutraj proti Kranju, kjer smo bili gostje občine Kranj in Radovljica. Ob prihodu v Kranj so nas pozdravili zastopniki občinske skupščine Kranj, med njimi tov. Tone Roblek in tudi ravnatelj osnovne šole v Preddvoru, prof. Ivo Jenko. Vodila sta nas celi dan po Gorenjskem in nam prikazovala zanimivosti tega kraja.

Ustavili smo se v začetku izleta pred zelo harmoničnim poslopjem posebne šole v Kranju, obiskovana od 250 otrok, kjer nas je peljala ravnateljica v šolo. Bili smo deležni pouka pri nekem tečaju učencev zadnjega razreda.

Naslednja točka našega izleta je bil obisk dveh tovarn „ISKRE“. V 40 tovarnah „ISKRE“ v Jugoslaviji je zaposlenih nad 25.000 ljudi, od teh 40 odst. žensk. V stari tovarni, kjer smo videli, kako izdelujejo električna orodja in aparate. V novi tovarni, ki je ena najmodernejših v Evropi, smo videli produkcijo telefonskih aparatov in central in števec za električni tok.

Po opoldanskem odmoru na Brezjah smo se peljali v Begunje, kjer smo si ogledali muzej talcev. Med drugo svetovno vojno je bil tam nemški gestapovski zapor, bilo je 12.000 ljudi zaprtih in od teh skoraj tisoč ustreljenih. Na pokopališču smo se spomnili z enominutnim molkom žrtev fašizma. V Begunjah nas je pozdravil v imenu SZDL Radovljica in ZKPO Radovljica, tov. Jošt Rolc, ki nas je še povabil v osnovno šolo A. T. Linhart v Radovljico. Tam nas je pozdravil še v

avli šole 90-članski mladinski zbor z nekaj pesmi. Ravnatelj nas je vodil po poslopju, ki je bilo pred dvema letoma zgrajeno in je najmodernejša osnovna šola v Sloveniji. Lahko jo primerjamo s slovensko gimnazijo v Celovcu. Šolo obiskuje 850 učencev in učenk v kabinetnem pouku v 28 učilnicah. Šola je tehnično zelo perfektna in ima v kleti veliko kuhinjo, kjer se pripravi vsak dopolndne malica za vse otroke in učitelje in kdor želi tudi opoldne kosilo. Samo dve veliki telovadnici še nista gotovi.

Pot je šla dalje v Vrbo, tam smo mogli občudovati rojstni dom F. Prešerna. Še nekaj kilometrov in smo bili tudi v rojstni hiši Finžgarja.

Zvečer smo bili za kratek čas na Bledu, kjer smo poslali tudi predsedniku SFRJ tov. Josipu Brozu Titu brzojavko, ki je takrat bival na Bledu oz. v Kranju, in mu čestitali

k 83. rojstnemu dnevu ter se mu zahvalili za pomoč v naši borbi za narodni obstoj.

Z obiskom pri ge. prof. Lenki Krišelj v Preddvoru, ki uči našo mladinsko folklorno skupino, smo končali naš prelepi izlet. Predsednik Luka Hudl se je zahvalil predstavnikom iz Kranja in Radovljice za dobro pripravo programa našega izleta in za dobro pogostitev in hkrati želel, da bi se naše prijateljstvo še bolj poglobilo. Tudi oni so želeli pospešitev naše prijateljske vezi in da bodo nam nudili še naprej pomoč, kolikor je v njih močeh. Ta izlet je bil za nas odbornike zelo koristen, da utrdimo našo skupnost in prijateljstvo med nami in prijatelji v Sloveniji.

Kulturno delo gre naprej, za 5. julija pripravljamo „Globaško noč“, na katerem plesnem večeru bosta sodelovala dva ansambla. H. W.

„Skupna Koroška“ - 3. del

(Nadaljevanje s 1. strani)

posebne vrste, je odgovoril, da tako štetje ne bi prineslo nobenih boljših rezultatov kot dosedanja in bi bila torej dvomljiva podlaga za morebitno rešitev konflikta. Na vsak način pa bi tak postopek zbudil nove agitacijske moči in v trenutni situaciji to gotovo ne bi koristilo nikomur. Vrh tega pa je štetje popolnoma odvisno od sodelovanja Slovencev samih. Načelno je treba reči, da je ljudsko štetje lahko samo opora pri reševanju manjšinskega vprašanja, ne več. Tega mnenja so tudi Slovenci. Kot klasičen primer nezanesljivosti ljudskih štetij o občevalnem jezi-

ku navaja Waldstein primer nekdanje občine Medgorje, kjer je govorilo

1910 96% slovensko

1923 51% slovensko

1934 97% nemško

1939 81% vindišarsko

(s kombinacijami)

1951 91% slovensko

(s kombinacijami)

1961 72% vindišarsko

(s kombinacijami)

1971 76% nemško. — Potemtakem

bi moral občan iz Medgorij, ki ima danes 50 let v teku svojega življenja petkrat menjati občevalni jezik.

Zadostiti programu sprave ni lah-

Odgovor gospodu Stouracu

Na ponovna iznašanja KHD-funkcionarja Stouraca v „Kleine Zeitung“ sem napisal sledeče pismo bralcev in ga poslal uredništvu tega lista s prošnjo za objavo. „Kleine Zeitung“ pa je bila mnenja, da sta obe strani prišli v zadostni meri do besede in je objavo odklonila. Ker je g. Stourac prišel z novimi trditvami, se mi zdi potrebno, da se mu javno odgovori.

EINDEUTIG

Herr Stourac möchte das Sprichwort vom Glashauss auch auf mich angewendet wissen, da durch den antifaschistischen „Partisanengeist im Hornwald mehr Slowenen vernichtet wurden als die slowenische Volksgruppe in Österreich stark ist“.

Die Stärke der slowenischen Volksgruppe wollen wir hier beiseite lassen. Die Ereignisse um die slowenischen „domobranci“ möchte ich nicht im geringsten beschönigen; die Broschüre von Tomaž Kovač besitze ich übrigens. Die Kriegführenden waren auf beiden

Seiten keine Engel, Herr Stourac. Wer 1939 mit dem Morden begonnen hat und wo die Schuld liegt, dürfte jedoch eindeutig bekannt sein. Wegen des Hitlerkrieges haben Millionen unschuldiger Menschen ihr Leben verloren. Für Dresden z. B., Herr Stourac, werden Sie mir sicher zustimmen, für Lidice, Oradour, Begunje, Št. Jošt etc. ist das unwahrscheinlich. Die „domobranci“ wurden wie die Kosaken von den ach so gentlemanhaft humanen Engländern außer Landes gebracht und haben in Slowenien in der aufgestauten Haß- und Bürgerkriegspsychose ihr bitteres Schicksal erlitten. Das Vorgehen der Sieger gegenüber diesen Menschen (ihre Anführer brachten sich größtenteils rechtzeitig in Sicherheit) war unhuman und verantwortungslos. Ich möchte in diesem Zusammenhang aber auf die Ereignisse des Jahres 1934 in Österreich erinnern, wo man sich um keinen Deut besser verhalten hat!

Zum antifaschistischen Partisanengeist der europäischen Völker,

sei es nun die französische Resistance, seien es die italienischen oder slawischen Partisanen oder deutschsprachige Widerstandskämpfer: ihrer Opferbereitschaft und Solidarität hat es jedenfalls das ganze slowenische Volk mit zu verdanken, daß es heute noch als Volk besteht. Hätte Hitler den Krieg gewonnen, wäre das slowenische Volk ausgerottet worden (physisch und durch Germanisierung und Italianisierung).

In Kärnten muß die slowenische Volksgruppe noch heute um feierlich verbrieft Rechte kämpfen, die ein Ergebnis des Sieges über den Faschismus sind. In Kärnten wird — um an den Ausgangspunkt zurückzukommen — das slowenische Gymnasium unterschwellig und offen diskriminiert.

Hoffentlich wird die „Giftparole“ anlässlich der offiziellen Eröffnung des neuen Anstaltsgebäudes durch den Herrn Bundesminister entkräftet werden.

R. Vouk

PRIREDITVE

PEVSKI KONCERT
RADIŠKIH FANTOV

z diapozitivi

Prireditelj: SPD Obir na Obirskem

Kraj: Gostilna Kovač

Čas: Sobota, 21. jun., ob 20.00

Prireditelj: KPD Drava Žvabek

Kraj: Farna dvorana v Žvabeku

Čas: Nedelja, 22. 6., ob 14.30

OTVORITEV PROSVETNE
DVORANE

Prireditelj: SPD „Srce“

Dobrla vas

Čas: nedelja, 22. 6., ob 15. uri

Kraj: Dobrla vas, društveni dom

Sodelujejo: Pevski zbori pod

vodstvom Hanzija Kežarja, Jo-

zeja Starca, Otona Wutteja ter

folklorna skupina Dobrla vas

PESMI MIRU

zbor iz Lauterbacha

Kraj: farna cerkev Hodiše

Čas: sobota, 21. 6., ob 19.30

Kraj: farna cerkev Loče

Čas: nedelja, 22. 6., ob 9.30

Kraj: farna cerkev Borovlje

Čas: nedelja, 22. 6., ob 19. uri

Kraj: kapela Marijanišče Celovec

Čas: ponedeljek, 23. 6., ob 19.30

Kraj: farna cerkev Sele

Čas: torek, 24. 6., ob 19.30

Kraj: farna cerkev Škocijan

Čas: četrtek, 26. 6., ob 19.30

Kraj: farna cerkev Železna Kapla

Čas: petek, 27. 6., ob 19.30

CVETJE V JESENI

film SPZ

Prireditelj: SPD „Zvezda“ Hodiše

Kraj: pri Čimžaju ob Rjavškem

jezeru

Čas: sobota, 28. 6., ob 20. uri

KRESNA NOČ

Nastopata: Zbora „Edinost“ in

„Podjuna“

Igrajo: Bellamies

Kraj: Pliberk, dvorana Schwarzl

Čas: sobota, 21. 6., ob 20. uri

ko. Tako sta prezentatorja brošure priznala pomanjkljivost številke, da nima vsaj slovenskih resimejev (kratkih povzetkov) tistih člankov, ki so pisani v nemščini.

Z veseljem pa beležijo izdajateljji vsak napredek in ugotavljajo, da pojm „skupna Koroška — gemeinsames Kärnten“ ni več neznan in se je že marsikak jezik navadil na izgovarjanje in se bo počasi morda navadil še na uresničevanje te realne utopije.

Janko Merkač

Mesto Celovec . . .

(Nadaljevanje s 3. strani)

nt: Kakšno stališče zavzimate do za sedaj preprečenega naku-pa?

Smolle: Posebno vidim, in tu sem z odborniki gotovo enega mnenja, da gre pri prenamenbi zemljišča za prikrito razlastitev tako zemljiško-knjižnega kot tudi izvenknjižnega lastnika — torej nas. Lastniška pravica pa je ustavna pravica, ki si jo ne bomo pustili jemati kar tako brez odpora proti samovolji magistrata.

nt: Kakšni teoretični koraki se dajo v tem primeru ukreniti?

Smolle: Pritožba na ustavno oz. upravno sodišče je glede na to, da gre za osnovno pravico, ena izmed možnosti. Morda bo pa tudi kak oseben razgovor še pomagal mestu Celovec, da si reši obraz, kajti pamet je nekaj, kar je tudi v kulturi potrebno, ne samo v politiki.

LEV DETELA:

Nemška antologija najnovejše jugoslovanske poezije

V Regensburgu je nedavno izšla v posebni knjigi z značilnim naslovom iz neke Šalamunove pesmi „MALINE SO MALINE VAM PRAVIM“ pregledna antologija najnovejšega jugoslovanskega pesništva. Ob sestavljanju te skrbno urejene knjige je mislil prevajalec Peter URBAN predvsem na jugoslovansko avantgardno literaturo. Knjiga je izšla ob lanskih REGENSBURŠKIH KULTURNIH DNEVIH, ki so bili posvečeni srečanjem z jugoslovanskimi mesti. Pri SREDNJEBAVARSKI ZALOŽNIŠKI DRUŽBI (Mittelbayerische Verlags-Gesellschaft) jo je izdal dr. Schnetz in obsega 72 strani.

Kratek uvod v posebno strukturo jugoslovanske pesniške avantgarde je napisal Peter Urban, ki je izdal in prevedel že več modernih jugoslovanskih avtorjev. Pri založbi S. Fischer v Frankfurtu na Maini je tako izšel na primer njegov prevod poezij Tomaža Šalamuna. V uvodu pravi Urban, da nikakor ni hotel sestaviti reprezentativne knjige o najnovejših dogodkih v jugoslovanskih književnostih, temveč je želel pokazati predvsem nekaj posebnih, značilno svojevrstnih ustvarjalcev, ki nikakor ne stojijo v središču jugoslovanske kulturno-politične pozornosti in tudi niso kdove kako popularni. Preje živé na robu in s svojo novodobno, kritično in ironizirajočo literaturo jezijo v letargičnem notranjem miru pridobivajoče jugoslovansko malomeščanstvo.

Urban nam odkriva svet posebne literature, ki se poslužuje najraznovrstnejših literarnih tehnik, s katerimi kritično preustvarja književni jezik, ki zanjo ni več nekaj nespremenljivega, togega, statičnega in dogmatičnega, temveč živo telo, ki

ga je mogoče svobodno oblikovati in voditi do popolnoma novih izraznih struktur.

Pesniki, ki so predstavljeni v Urbanovi nemški antologiji najnovejše jugoslovanske poezije, razumejo literaturo popolnoma drugače, kot večina njihovih jugoslovanskih pisateljskih kolegov. Za te avantgardne ustvarjalce literatura ni več nekaka „višja služba“, visoko zgoraj na slavnostnem odru, temveč popolnoma stvarno, trezno in praktično literarno delovanje, ki skuša preko novih jezikovnih možnosti odkriti nove kritične plasti človekovega bivanja.

Od srbohrvaških avtorjev nam Urban predstavlja značilne kritično-filozofske tekste Matije Bečkovića, ki se je rodil leta 1939 v Senti v Črni gori, medtem ko danes živi v Beogradu. Posebno veliko uspeha je Bečković doživel s pesniško naravno zbirko REKEL MI JE ČLOVEK, za katero je leta 1971 dobil ugledno oktobrsko nagrado mesta Beograda, ki jo podeljujejo ob obletnicah osvoboditve glavnega jugoslovanskega mesta 20. oktobra. Druga dva srbohrvaška avtorja v tej antologiji sta leta 1940 rojeni Miroljub Todorović, ustanovitelj jugoslovanskega signalizma, ki je že doživel tudi v inozemstvu, v Milanu, Montevideu in Cordobi mednarodno priznanje, in leta 1941 rojeni Vujica Rešin-Tucić, ki je urejeval novosadsko literarno revijo POLJA in sodeloval v beograjskem časopisu ŠTUDENT. Njegova najznačilnejša zbirka se imenuje „JAJCE V JEKLENI LUPINI“ in je izšla v Novem Sadu leta 1970.

Zanimivo je, da to kritično srbohrvaško, predvsem srbsko literaturo, bogato dopolnjujejo slovenski avtorji, ki vsekakor predstav-

ljajo najznačilnejšo avantgardno in eksperimentalno jedro v sodobnih jugoslovanskih književnostih. V Urbanovi antologiji je z devetimi pesmimi tako predstavljen Tomaž Šalamun, ki je med eksperimentalnimi avtorji iz Jugoslavije doživel do sedaj največ uspeha. Poleg tega, da je nemškim bralcem z nekaterimi značilnimi primeri Šalamunovega pesniškega sveta dovolj izrazito pokazal tega uporniškega avtorja, pa je Urban predstavil tudi avtorje kataloga OHO, ki je nekoč izšel v ljubljanski literarni reviji PROBLEMI in zaradi svoje nekonvencionalne drznosti in kritične šokantnosti postal pravi družbeni in celo politični škandal, saj je doživel obsodbo zveze komunistov.

Od sodelavcev kataloga OHO nam je Urban predstavil Aleša Kermaunerja in njegov zelo značilen polemični tekst O VLOGI POEZIJE DANES. Znano je, da je Kermauner naredil samomor. Sledijo pesniški

teksti I. G. Plamena, Francija Zagoričnika, Milenka Matanovića, Rastka Močnika, Vojna Kovača-Chubbyja in Marka Pogačnika, ob koncu pa je natisnjena tudi neka „akcija“ sodelovavcev kataloga OHO, namreč značilen literarni happening. Ti teksti OHO-jevcev segajo od ironične pesniške satire do popolnoma abstraktnih Zagoričnikovih in Matanovičevih vizuelnih tekstov. Ob koncu knjige so dodane še kratke biografije in bibliografije v antologiji zastopanih avtorjev.

Ta drobna knjižica ima posebno vrednost. Nenadoma predstavlja nemški kulturni javnosti jugoslovanske revolucionarne literarne tokove, ki tu še sploh skoraj niso bili znani. Poleg tega pa ima kot uspešna antologija jugoslovanske avantgardne poezije pomen tudi za jugoslovanski prostor, saj tam taka antologija še ni izšla.

V zbirki povojne jugoslovanske književnosti tudi dela dveh koroških pisateljev

Mladinska knjiga je v torek, 3. junija, na dobro obiskani tiskovni konferenci kot založnica predstavila sedem knjig iz zbirke BESEDA SODOBNIH JUGOSLOVANSKIH PISATELJEV. Nova knjižna zbirka, načrtujejo štiri letnike s 50 knjigami, je nadaljevanje zbirke NAŠA BESEDA, ki je obsegala 92 zvezkov.

V skrbno pretehtanem izboru predstavlja nova zbirka najboljših literarne stvaritve, ki so nastale v novjšem času in obravnavajo naše sodobno življenje. Odlikuje jih tako vsebina kot visoka umetniška raven. V prvem letniku s 13 knjiga-

mi so predstavljena dela 14 pisateljev, pesnikov in dramatikov, ki so vsak zase književni pojem prve vrste. To so: Ivo Andrič, Slavko Janevski, Primož Kozak, Miroslav Krleža, Mihailo Lalić, Ranko Marinković, Janko Messner, Dominik Smole, Gregor Strniša, Jože Udovič, Cene Vipotnik, Anton Vodnik, Pavle Zidar in Beno Zupančič.

Janko Messner je uvrščen s knjigo SKURNE STORIJE. Njegovo učinkovito pero razkriva usodo Slovencev in slovenstva na Koroškem, v okolju, kjer gre za surovo ogrožanje narodnega življenja, za ogrožanje temeljnih pravic človeka in narodne skupnosti.

V naslednjem, drugem letniku napovedujejo tisk leposlovja Florjana Lipuša.

Celotno zbirko ureja sedemčlanski uredniški odbor. Tiskana je na

V. ZAMEJSKI FESTIVAL ZABAVNE GLASBE

7. in 8. junija je bil v Števerjanu pri Gorici V. zamejski festival domače zabavne glasbe. V soboto, 7. junija, je bilo izločilno tekmovanje, v nedeljo, 8. junija, pa so nastopili izbrani ansambli.

Komisija za ocenjevanja besedil je podelila nagrado v znesku L 50.000.— za najboljši tekst letošnjega festivala Ivanu Malavašiču za besedilo POMLAD V BRDIH v izvedbi ansambla Veseli Števerjanski fantje. Ansambel je prejel pokal.

Komisija za ocenjevanja glasbe je podelila naslednje nagrade:

1. Za najboljši pevski duet sta prejeli nagrado v znesku L 50.000.— ter pokal pevki Joži Bučevc in Jožica Gabrijel (ansambel Francija LIPIČNIKA).

2. Nagrado v znesku ND 1.000.— revije ANTENA iz Ljubljane za najboljšega harmonikarja je prejel Darko Atelšek.

3. Za najboljšo izvedbo je prejel ansambel MEJAŠI nagrado v znesku L 100.000.— ter pokal ansambla HLEDE.

4. Najvišjo nagrado v znesku L 150.000.— za najboljšo melodijo pa je prejel ansambel TONETA ŽAGARJA ter pokal prosvetnega društva SEDEJ.

5. Tudi občinstvo je imelo svojo nalogo, da izbere najboljši ansambel, za nagrado L 100.000.—, ki jo je nakazala revija STOP iz Ljubljane. Občinstvo je tokrat izbralo ansambel TRIO STANETA ŽNUDERLA. Prejeli so tudi pokal.

Tudi ansambel TAIMS je prejel svoje priznanje — pokal.

V dnevih festivala je bila odprta tudi filatelistična razstava, ki je imela tudi svoj dober uspeh. Tudi filatelisti so bili na koncu nagrajeni z različnimi plaketi in plaketami.

izbranem papirju. Reprezentančno jo je likovno opremil Julijan Miklavčič, vinjete na ovitku so delo grafika Marjana Pogačnika.

Ob izidu prvih knjig je bil v knjižarniških prostorih Mladinske knjige v Ljubljani tudi zanimiv in uspešen literarni večer, na katerem je sodelovalo šest avtorjev: Slavko Janevski, Primož Kozak, Janko Messner, Gregor Strniša, Pavle Zidar in Beno Zupančič. Avtorji so pred številnimi poslušalci pripovedovali o motivih in sestavinah svojega dela. M. K.

ZENSKI KOTIČEK:

Za ženo in dom

DOBER ZREZEK

Gospodinje se bodo strinjale, da je dober zrezek speči prava umetnost. Poleg dobrega kosa mesa je za zrezek potrebno še marsikaj. Zrezek naj bo raje prevelik kot premajhen. Velikega specite in šele nato zrežite na kose. Najprimernejši je zrezek, ki tehta okoli 20 dkg. Meso natremo z oljem in ga pustimo nekaj ur ali celo čez noč, solimo, popramo ali dišavimo z drugimi pripravki pa ga šele tik pred pečenjem ali — to velja za pečenje na žaru — celo po pečenju.

Zrezek shranimo do pečenja v hladilniku najbolje v alu foliji, da ostane lepo svež in sočen. Ponev dobro segrejemo, da se vodna kaplja, če jo kanemo vanjo, takoj razprši. Ponev je seveda brez maščobe. Za minuto položimo na tako segreto ponev zrezke, nato pa jih z lopatico (ne z vilicami, ker bi jih prebodli) obrnemo. Pečemo še eno minuto na drugi strani. Nato zrezek previdno dvignemo in podenj vlijemo za jušno žlico olja. Grejete zdaj zmanjšamo in počakamo, da na zgornji strani zrezka izstopijo krvave kapljice. Zdaj zrezek spet obrnemo in spet počakamo, da na gornji strani izstopi rjavkast mesni sok. Zrezek zdaj stresemo na ogrel krožnik, nanj pa položimo košček surovega masla, da se od mesne toplote stopi. Tako pečen zrezek je v sredini še nekoliko rožnat. Zrezek pa je v sredini še krvav, če ga pečemo le dve minuti.

JABOLKA SO ZDRAVA

Ste vedeli, da ima jabolko več kot 20 vrst mineralnih snovi in več vrst vitaminov? Vsebuje železo, ki izboljšuje kri, fosfati, ki jih je največ tik pod lupino, pa oskrbujejo živce in možgane. Veliko kalija v jabolku nam pomaga odvajati vodo iz telesa. Apnenec pa koristi kostem in zobem. Celuloza in pektin izboljšujeta prebavo. Jabolka so zdrava še posebej za diabetike zaradi velikih količin sadnega sladkorja. Sto gramov jabolk vsebuje v poprečju okoli 50 kalorij. Zato so jabolka ide-

alna hrana za ljudi, ki se bore s kilogrami. Ne nazadnje pa je koristna tudi sadna kislina, ker čisti ustno votlino in zobe škodljivih bakterij. Lahko rečemo, da je jabolko „naravna krtačka“.

POČITNICE

Na počitnicah z otroki se prav tako lahko odpočijemo, kot na dopustu brez otrok, če izberemo primeren kraj za počitnice.

Dokler hodijo starši sami na dopust, si lahko po svojem okusu izbirajo kraj oddiha. Brž ko začnejo jemati otroke s seboj, je drugače. Starši bi se radi odpočili, otroci bi se radi nadvijali. Če za divjanje nimajo priložnosti, postanejo nepotrepljivi in sitnarijo, dokler niso spet doma, v starem okolju. Peljite se z otroki v kraj, kjer bodo imeli dovolj prostora za tekanje, še najbolje k morju. Obala naj bo peščena, položna in prostrana. Otroci se seveda dobro počutijo tudi v gozdu ali v hribih, če se že prej naučijo pešačiti. Do osmih let niso dovolj vztrajni za dolga potovanja. Čim manjši je otrok, tem bližje pojditve na počitnice, v podnebje, ki ga je vajen. Otroci so dosti bolj občutljivi za podnebne razlike kot odrasli. Starši, katerih otroci so mlajši od šest let, naj z otroki nikar ne hodijo na počitnice v tujino. Koliko star otrok sme prvič s starši na dopust? Zdravniki in psihologi menijo, da pred dvema letoma in pol ni priporočljivo.

POČITNIŠKA LETOVANJA

Po napornem, celoletnem šolskem delu so otroci v počitnicah potrebni zdrave osvežitve in počitka, da se lahko v novem šolskem letu spočiti lotijo novih nalog in obveznosti. Okrepe se ob morju ali v planinah, skupaj s svojimi vrstniki. Za zdravje otrok je to izrednega pomena. Vsa počitniška letovanja pa imajo tudi svoj vzgojni program. Na počitniških letovanjih se otroci navajajo na red, življenje v skupnosti, imajo obveznosti in naloge. Ob sproščeni, a zdravi zabavi koristno preživljajo prosti čas. Na žalost pa pri nas

še nimamo dovolj počitniških domov in sredstev za te namene. Zato dajejo organizatorji letovanj prednost zdravstvenim in socialno ogroženim otrokom. Počitniških letovanj so iz zdravstvenih razlogov potrebni tudi že predšolski otroci, zlasti tisti, ki ne morejo na počitnice s svojimi starši.

POČITNIŠKO DELO

Počitnice so namenjene oddihu. Mnogi dijaki gredo raje delat. Ali jim smejo starši dovoliti počitniško delo?

Otroci, ki še niso dopolnili 14 let, po zakonu ne smejo delati za denar, tudi v počitnicah ne. Nobeno podjetje jih ne sprejme, nasprotno pa rada sprejemajo na počitniško delo starejše dijake. Možnosti je dovolj: v državnih vrtinarijah, na gradbiščih, v skladiščih, vrtinarijah, v gostinstvu, v tovarnah, pisarnah in bolnišnicah. Mladi ljudje si s prisluženi denarjem lahko izpolnijo želje, ki si jih sicer z žepnino ne morejo uresničiti. Ali lahko starši z mirno vestjo pustijo svoje otroke delat med počitnicami? Ali niso potem počitnice prekratke? Šola je prav tako naporna kot redno delo, zato potrebujejo otroci redno delo, zato potrebujejo otroci počitnice za oddih. Počitniško delo ne sme trajati dalj od polovice počitnic. V krajših, prvomajskih in poletnih počitnicah naj otroci ne delajo. Počitniškemu delu v prid govori več razlogov:

- **Otrok spoznava ljudi, s katerimi sicer ne pride v stik, in se z njimi sporazumeva.**
- **Včasih se celo seznanj s svojim bodočim poklicem in preskusi, če so njegove predstave realne.**
- **Če od otroka ne zahtevamo preveč, je fizično delo odlična protitež mnogim šolskim uram, ko mora nepremično sedeti.**

Starši se morajo vnaprej natančno pozanimati, kakšna bo otrokova počitniška zaposlitev. Samo tako lahko pravočasno ugotovijo, ali bo počitniško delo za otroka primerno.

Srečanje Slovencev v Nemčiji

Binkoštno srečanje, 18. maja, je izredno lepo potekalo. Krasen sončen dan je privabil na Killesberg v Stuttgartu nad 2000 rojakov. Kaj takega vpricho gospodarske recesije v Nemčiji nismo pričakovali. Slovence pač veže slovenski svet in tega je bilo na Binkoštnem srečanju res dovolj: narodne noše (15 parov), pesem, domače melodije, narodni plesi in še toliko drugega, kar nas druži in povezuje.

Nemški škof dr. Georg Moser iz Rottenburga, ki je doživel nabito polno cerkev naših ljudi, se je pohvalno izrazil o našem petju in sodelovanju pri službi božji. Kar nam je povedal pri maši, smo shranili na filmu. Tudi narodne noše so mu zelo ugajale in po maši je parom veselo stisnil roko.

Novinarji, ki so obiskali srečanje, so bili presenečeni nad toliko udeležbo in nad pestrim programom. Dnevnik „Stuttgarter Zeitung“ je v poročilu navedel posamezne točke programa v dvorani 3 na Killesbergu.

Binkoštno srečanje je postalo osrednja točka slovenske zavesti v Nemčiji. To potrjuje tudi dejstvo, da je postalo tradicija in bilo letos že deveto po vrsti. Ako pridamo 2000 udeležencem na Killesbergu še 1000 onih, ki so obiskali istega dne Binkoštno srečanje v Düsseldorfu — skupaj torej 3000 ljudi —, potem to pomeni, da toliko Slovencev še ni bilo nikoli zbranih v Nemčiji. To dejstvo pa dobi še posebno utež ob misli, da nosijo vso težo organizacije in finančne odgovor-

TEDEN SREČANJA 1975

Od 20. do 29. junija bo v Celovcu spet TEDEN SREČANJA 1975. Tema srečanja bo „2000 — 25 let pred tem“. Geslo srečanja pa je: „Nobena doba ni govorila toliko o prihodnosti in tako malo zanjo storila, še huje: toliko zagrešila proti njej.“

Prireditelj „TEDNA SREČANJA“ je celovški kulturni urad in koroški studio ORF.

PROF. DR. ANTON WUTTE:

(11. nadaljevanje)

Potovanje maturantov po Jugoslaviji (2. del)

Tudi v Celovcu je pridobil vetrinjski samostan posesti. Leta 1320 je podaril celovski meščan „Pabel“ samostanu hišo. Leta 1337 je podelil „Landmarschall Konrad von Aulfenstein“ samostanu drugo hišo za prirejanje letnega sejma v trgu Celovcu. Tretjo hišo v Celovcu je podelila pod istim pogojem meščanka „Chladin“. Poleg tega so si vetrinjski opati želeli v Celovcu reprezentativno hišo kot prenočišče. Zato so kupili leta 1622 od celovškega meščana z imenom „Georg Intzco“ malo hišo na voglu današnje ceste

Dvorišče z arkadami vetrinjskega samostana

Karfreitstr. in Novega trga ter jo dvignili za nadstropje. Ker pa jo je uničil požar leta 1636, so pričeli leta 1738 z zidanjem današnjega vetrinjskega dvora ob isti cesti, v katerem se nahaja danes celovško okrajno glavarstvo.

Največje število posestev v bližnji okolici samostana je bilo na vsaki strani današnje Humberške ceste. Ta so bila v in okoli krajev Lípica (Thal), Ročice (Rotschitzen), Honc (Aich), Čezava (Gaisach), Št. Kandolf, Preble (Preleibl), Loka (Lak), Potok (Bach), Na Gori (Berg), Nadrom (Nadram), Garhoriga (Angersbichl), Ongarje (Angern), Dolčja vas (Toppelsdorf), Sveti Vrh, (St. Ulrich), Versta vas (Ehrendorf) in Žihpolje. Samostanska posest je postajala čedalje obsežnejša in se razširila na doljnjo

Koroško, Štajersko, Kranjsko in gornjo Koroško s posameznimi posestvi. Za časa opata Janeza II. (1312—1345) je spadalo k vetrinjskemu samostanu 414 kmetij, 69 takih malih kmetij, ki niso mogle preživljati družine in jih je izročil zemljiški gospod kmetom v dodatno upravljanje (Zulehen) ter 12 kajž.

Prvi menihi so prišli iz samostana Villars v Loreni (Lothringen) na Francoskem in so bili Francozi. Krčili so gozdove, osuševali močvirja v okolici in jih spreminjali v polja in travnike ter pobirali dajatve podložnih kmetov. Ko so si pripravili začasno bivališče, so začeli zidati cerkev, ki je bila dovršena šele po šestdesetih letih. Cerkvi so potem priključili štirikotno enonadstropno stavbo z dvoriščem v sredi, tako imenovanim dvoriščem z arkadami, v kateri so bile stanovanjske sobe menihov. Nadaljevala se je v traktu proti zahodu, v katerem so bile sobe za goste. Ob vходу je bila zidana mogočnemu širokemu stolpu podobna stavba, tako imenovana prelatura, kjer so od 15. stoletja dalje verjetno stanovali vetrinjski opati, imenovani tudi prelati. Proti koncu 15. stoletja je stavbo povečini uničil požar. Njemu je sledila druga dolga doba zidanja, v 15. stoletju, v kateri so obdali samostan v zaščito proti Turkom in na Ogrum z obrambnimi stolpi in na treh straneh s širokim vodnim jar-

kom z vodo. V 18. stoletju pa so samostan razen cerkve, prelature in severnega trakta podrli in pozidali današnjo veliko samostansko stavbo z dvema nadstropji, ki obdaja dvojno dvorišče s pokritimi hodniki.

Od 51 vetrinjskih opatov, je bil najpomembnejši Janez II., ki je načeloval samostanu od leta 1312 do 1345. Bil je najpomembnejši zgodovinar v poznem srednjem veku. V svojem v latinskem jeziku napisanem delu „Knjiga resničnih zgodb“ (Liber certarum historiarum) opisuje dogodke od leta 1211 do 1343, med drugim tudi običaj stoličenja na Gosposvetskem polju. Napisal je tudi Koroško kroniko, ki sega do leta 1339. Hkrati je bil kaplan in sekretar koroškega deželnega vojvode ter se od časa do časa udeleževal tudi kot diplomat. Po rodu je bil Francoz. Odlikoval se je po izobrazbi, poznavanju z najodličnejšimi sodobniki in po njegovi udeležbi pri pomembnih zgodovinskih dogodkih. Umril je leta 1345.

Podložniki so obdelovali polja in opravljali druga dela. Svojemu zemljiškemu gospodu pa so bili dolžni delati tlako ali raboto, dajati desetino in odrajtovati razne davščine v novcih in blagu. Bili so namreč skupaj s posestvi podarjeni samostanu. Podložniki so bili od srednjega veka dalje osebno odvisni od svojega zemljiškega gospoda in so spadali k predmetom oprave kakor voli, plug, voz in drugo. To podložništvo kmetov je kljub omiljenju po Mariji Tereziji in Jožefu II. obstajalo še do leta 1848. Tedaj so ga v prvem avstrijskem parlamentu, tako imenovanem državnem zboru, odpravili.

Tlaka je bila lahko različna. Podložni kmetje so morali obdelovati polje gospodovo, to je orati, sejati, pleti, žeti in mlatiti. Treba je bilo kositi travo, jo sušiti in spravljati v samostanske pristave. V vinogradih so kopali, obvezovali trte, trgali grozdje in opravljali vsa ostala dela, dotlej, da je bilo vino v sodih.

(Dalje prihodnjič)

Sanje

Sanje, lepe sanje,
lepe ste in — bajne.
Popeljite me v daljne
kraje nepoznane,
v pisane svetove.

V življenju, polno sonca,
na pota, z rožami postlane.
A ko predramim se iz sanj,
razočaran ves spoznam:
„Življenje vse drugače je,
lepe sanje pa se razkrope...“

H. K.

Kdo bo zmagal?

Jesenski večer. Otožen in meglen. Od nekod se je pripodil veter in prinesel s seboj vonj po pastirskih ognjih, po pečeni koruzi; v zraku je drhtelo nekaj mehkega. Takrat je narahlo potrkalo. Vstopila je stara Gmorka.

„Kam pa zdaj pod noč?“
„Bog daj dober večer,“ je dejala, „sem mislila, da bi pri vas prespala. K zdravniku moram jutri zarana. Moj Pavlek se bo vrnil na naš hrib, pa moram biti zdrava.“

Kar razveselila sem se je. Nekaj posebnega je bilo v tej drobni, sključeni ženi s sedmimi križi; nekaj svetlega je odsevalo z njenega obraza in kadar je začela govoriti o svoji vasi, stisnjeni v hribih, o vasi, ki je počasi umirala, se ji je srce široko odprlo in iz nje so pri-tekle besede, sprva plaha in tihe, potem pa vedre in sproščene kot hudourniki, ki ob pomladanskih nalivih pridrve iz vasi v dolino in nosijo s seboj vse, kar jim ovira pot.

Hitro se je znočilo. Noč, globoka kot brezno, je starki potrkala na srce, odprlo se je in zdelo se mi je, da je z besedami pripeljala v sobo tudi lepoto hribovske vasi, iz katere odteka življenje. Zdelo se mi je, da je zadišalo po mehki praproti, da se je iz temnih gozdov nad starkingo vasico utrgal veter, ko je začela:

„Žalostno je zdaj pri nas — umirajoče kmetije. Se veter zajoka včasih. Mladi odhajajo, stari lezemo v grob, zemlja pa zahteva pridnih rok, hosta pritiska v vas, stisnila nas bo, vsaj tako grozi. Toda ta košček sveta ne more, ne sme umreti, to je raj. Ta košček sveta mi je zlezal v srce, ne morem ga izruvati, prej bi umrla. V srce se mi je zapisal s čudovitimi večeri, ki se kot neslišni duhovi prikradejo iz gozdov, s svojimi sončnimi jutri, ko je moja vasica kot sončen otok, dvignjen nad megleno dolino; zapisal se mi je z vetrovi, ki prav tu znajo posebno melodijo, ki je našla pot do srca, do vseh kotičkov v duši, da je v njih zaplalo življenje: marsikdo se povrne v ta odmaknjen svet, čeprav le za kratek čas; kot bi si hotel spet napolniti dušo z vonjem trav in smrek, z napevom vetra, ki se ujame v razkošne krošnje hrastov. Vse življenje sem bila prikljenjena na tiste laze, na to mojo vasico. Vsako grudico sem obrnila najmanj stokrat, da sem iz nje iztisnila košček kruha. Deset nas je bilo, danes pa sem sama. Najmlajši, Pavlek, pa piše, da se bo vrnil na najin hrib, potem bo spet veselo. Tudi drugi bodo prišli; morajo priti, pregnali bodo grmovje, ki sili v vas, napodili bodo smrt, ki jo včasih začutim v sebi. Kadar kdo odide iz vasi, gre z njim tudi košček mene, mojega srca in takrat je v meni smrt, praznina.“

Ko pa se zjutraj prebudim in vidim tisto jasno čisto jutro, pravkar rojeno, je svet spet lep, duša spet polna, smrt pa daleč stran; ko se potem še sonce ustavi nad vasjo, ko ptice zapoje, ko se pripodi veter, sem zdrava in takrat me zabriže, da bi objela to lepoto, da bi jo stlačila vase, v prsi, da bi me grela še v grobu. In ko pride pomlad, ko zadiši po travah, smo kar pijani od sreče.“

Govorila je, se odpirala, v očeh je nosila sonce in v sobi se je z njenim glasom razlivala razkošna pesem gorske livade. Zaiskrilo se ji je v očeh, ko je spet začela:

„Pri nas je še zima lepa, čeprav je pri nas doma burja in se nebo spusti nad vasico in siplje sneg. Pa veter nam prečisti dušo, da je brez hudobije. In jesen je lepa, jesen, ki vse pozlati, ko se povsod delo prepletata z veseljem. Pa da bi vse to umrlo? Ne! Ne! S temi zgaranimi rokami bi rada ohranila to lepoto, pa ne vem, če je v meni še dovolj moči. Stara sem. Mi bo pa Pavlek pomagal, pa še drugi bodo prišli, saj morajo priti, kmetija mora imeti gospodarja. Res je zemlja skopa, vse je treba iztrgati prav iz njenih prsi, naš kruh je včasih res precej trd, kruh je pa le.“

V to zemljo sem poglala korenine. Na vsako drevo, na vsak kamen me vežejo spomini in to daje življenju vrednost, moč. Trudni smo mi in trudna je zemlja. Vse življenje sem se spoprijemala z njo, a ne bom odnehala; zemlja mi je prirasla k srcu, zvezana sem z njo s tisoč vezmi.“

Občudovala sem to zgarano kmečko ženo, ki je s preprosto, a odkrito in čudovito besedo razkrila svoje življenje, obup, stisko, hrepenenje in ljubezen, svojo veliko predanost zemlji in njenim lepotam. Nekaj posebnega je bila ta njena navezanost na zemljo, saj ji je prav zemlja pomenila svetinjo, ki jo je močno priklepala nase.

Od nekod pa so se mi kot v posmeh prikradle besede: „Zemlja je prekleta, domačije ostajajo prazne, samo veter je njihov gospodar...“ Utrnila se mi je misel: KDO BO ZMAGAL V TEM BOJU? BO ZMAGALO ŽIVLJENJE V STARKINI VASI? A. Z.

JACK LONDON:

15

TRI SRCA

„Stavim glavo, da ne uidejo iz chiriquiskega zaliva,“ je dejal poglavar slovesno. „Saj nisem tak tepec, da bi jih ne znal pravočasno poučiti, kako je treba spoštovati naše zakone. Mar nisem prisegel, da bom do smrti sovražil te ohole in nesramne Američane? Sonce zahaja, veter pa piha še vedno slabo. Kar pogledajte na obzorje, pa se takoj prepričate, da nocoj ne bo silnega vetra in da nam torej begunci ne uidejo. Če sploh zapiha močnejši veter, bo pihal od severozahoda in bo gnal begunce proti ožini Chorrera. In tja si ne bodo upali, to mi lahko verjamete. Njihov kapitan prav dobro pozna to morsko ožino. Skušal se ji bo izogniti in pluti mimo Bocasa del Toro ali skozi kartaginsko ožino. Celó v tem primeru jih prehitimo in speljemo na led. Moja glava ni kar si bodi. Čujte! Do Las Palmasa je zelo daleč in vendar se moramo odločiti za to pot. Tam imam dobrega znanca, kapitana ladje ‚Dolores‘, in ta nam priskoči na pomoč.“

„Čemu neki nam bo ta stara, napol razbita ladja, ki se ne more ganiti iz pristanišča?“ je vzkliknil Torres.

„Nocoj ne bo vetra, jutri zjutraj tudi ne in ‚Dolores‘ dohiti ‚Angeliko‘ kljub svoji starosti,“ je ugovarjal poglavar. „Fogum, prijatelj. Le hitro na pot! S kapitanom Rosarom sva dobra prijatelja. Rad me ima in gotovo mi naredi to uslugo.“

Komaj se je začelo dani, ko se je skupina utrujenih jezdecev bližala napol porušeni vasi Las Palmas blizu starega pristanišča. V divjem galopu so se konji tako upekali, da so s težavo nosili oborožene jezdece. V pristanišču je bila vkrcana stara ladja. Dim se je valil iz dim-

nika, kar je pomenilo, da se parnik pripravlja na pot. Poglavar si je zadovoljno oddahnil,

„Dobro jutro, senor kapitan Rosaro, Bog te ohrani še mnogo let!“ je pozdravil zagorelega Španca, ki je sedel na zviti vrvi in srebal iz skodelice črno kavo. Z zobmi je zašklepetal vedno, kadar se je rob skodelice dotaknil njegovih ust.

„Jutro bi bilo res dobro, če bi me ne držala v krempljih ta prekleta mrzlica!“ je zagodrnjal kapitan jezno. Roka, v kateri je držal skodelico, in vse telo se je tako treslo, da je vroča kava oblivala brado in tekla po kosmatih kapitanovih prsih.

„Odnesi to, vražji izrodek,“ je zakričal in vrgel skodelico v dečka, ki se je na ves glas smejal nesrečnemu kapitanu.

„Ko vzide sonce, bo mrzlice konec,“ ga je tolažil poglavar, ki ni hotel opaziti njegove slabe volje. „Vaši opraki v tem pristanišču so končani, in sodeč po dimu, ki se vali iz dimnika, nameravate odpluti v Bocas del Toro. Mi vsi se odpeljemo z vami na izredno zanimiv lov na redko divjačino. Dohiteti moramo jadrnico ‚Angeliko‘, ki jo je zatišje nocoj zadržalo v zalivu. Na krovu te jadrnice me čakajo važni opraki. Aretirati moram več sumljivih oseb, in po vsej Panami bo šla slava o vaši hrabrosti. Da, da, dragi kapitan, ljudje vas bodo tako slavili in častili, da bodo takoj pozabljene vse muke, ki ste si jih nakopali z mrzlico.“

„Koliko mi daste?“ je vprašal kapitan Rosaro flegmatično.

„Koliko?“ je ponovil vprašanje presenečeni poglavar. „To je državljanska dolžnost, dragi moj. In ker ste že tako namenjeni v Bocas del Toro, storite svojo dolžnost kar spotoma. Nikar se ne bojte za premog! Saj ga ne porabite nič več, če vzamete na krov še nas.“

„Muchacho, prinesi mi še kavel!“ je zakričal kapitan na dečka.

Nastal je premolk, v katerem sta Torres in poglavar

skupaj s spremljevalci čutila, da je njuna usoda odvisna od vrele kave, ki jo je deček prinesel kapitanu. Kapitanovi zobje so zopet zašklepetali po robu skodelice, vendar pa ni razlil niti kapljice, dasi si je opekel vsa usta.

Tisti hip je stopil na krov Šved v umazanih hlačah in čepici, na kateri je bilo napisano ‚Mehanič.‘ Prižgal je pipo, sedel na krov ter se globoko zamislil.

„Koliko mi daste?“ je vprašal kapitan Rosaro znova.

„Le hitro odrinimo, dragi moj,“ je odgovoril poglavar. „Med vožnjo, ko vas mrzlica ne bo več tresla, se pa trezno pomeniva o tem kočljivem vprašanju. Biti morava pametna, saj sami veste, da se z državo ne smemo šaliti.“

„Koliko?“ je vprašal kapitan Rosaro že tretjič. „Še nikoli nisem ravnal nespametno. Vedno sem mislil trezno, ne glede na to, ali je sonce vzšlo ali ne in ali me trese ta prekleta mrzlica ali ne. Koliko?“

„No, pa naj bo — koliko pa zahtevate?“ se je vdal poglavar.

„Petdeset dolarjev v zlatu,“ je odgovoril kapitan brez pomisleka.

„Saj morate itak odpluti, kajne?“ je vprašal Torres prijazno.

„Petdeset dolarjev v zlatu in konec besedi.“

Poglavar je ves obupan vzdihnil in se obrnil, da odide. „Kaj niste prisegli, da se boste maščevali za to, ker so vam porušili jetnišnico?“ je vprašal Torres.

„Da, toda ne pod pogojem, da me bo to maščevanje veljalo petdeset dolarjev!“ je odgovoril poglavar in poškilil na kapitana v upanju, da bo ta vsaj malo popustil.

„Petdeset v zlatu!“ je dejal kapitan, izpil kavo in si skušal z drhtečimi rokami zviti cigareto. Obrnil se je k Švedu in pripomnil: „In še pet dolarjev povrh — mojemu mehaniku. Tak je naš običaj.“

Torres se je približal poglavarju in mu zašepetal:

„Sam bom poravnal ta račun in yanki Regan mi stroške povrne. Predložim mu račun za sto dolarjev — razliko si pošteno razdeliva. Ničesar ne moreva izgubiti. Morava

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 22. 6.: 7.05 Duhovni nagovor. — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 23. 6.: 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Samospevi. — Douta po Rijeci: Dob.

TOREK, 24. 6.: 9.30 Zborovska glasba. — 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Šport. — Vrtiljak popevk.

SREDA, 25. 6.: 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Minute z... — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 26. 6.: 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Družinski magazin.

PETEK, 27. 6.: 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Melodije za razvedrilo.

SOBOTA, 28. 6.: 9.45 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

TV AVSTRIJA

1. PROGRAM

NEDELJA, 22. junija:
17.00 Listamo po slikanici: Na drugi strani reke: 17.20 SOS prisilni pristaneček — 17.30 Viking Viki — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Poj z nami! — 19.00 Avstrija v sliki — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.50 Šport — 20.15 Šest žen Henrika VIII. (6.) Katarina Parr — 21.45 Surrealizem (1) — 22.30 Poročila.

PONEDELJEK, 23. junija:
9.30 Za otroke v predšolski dobi — 10.00 Deveta dežela — 17.55 Za lahko noč — 18.00 V kraljestvu divjih živali; od divjega do delavnega slona — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Šport — 20.45 Ceste San Francisca — 21.35 Poročila.

TOREK, 24. junija:
9.30 Za otroke v predšolski dobi — 10.00 Človek, o katerem govorimo — 18.00 Gospod Kotnik — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Prometni magazin ORF — 21.00 Igra z usodo; v angleškem mestecu je učenka obtožila njenega učitelja, da jo je zapeljal — 22.55 Poročila.

SREDA, 25. junija:
9.30 Za otroke v predšolski dobi — 10.00 TV v šoli: Nepoznano sosodstvo: Passau in bavarski gozd — 10.30 Op-

tično steklo — 11.00 Heinz Conrads — 17.00 Škatla s kockami — 17.30 Dr. Doolittle in Romeo, protivnik — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Naslednji, prosim! — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Obzorja — 21.00 Svet knjige — 21.30 Vojna in mir (19): Novo upanje — 22.15 Poročila.

ČETRTEK, 26. junija:
9.30 Za otroke v predšolski dobi — 10.00 TV v šoli: Kaj lahko postanem? Svetovati in streči — 10.30 Obiščemo razstavo: Gustav Klimt — 11.00 Tečaj angleškega jezika — 11.30 Mesto dela zgodovino: Velemesto ob „Zlatem rogu“ — 12.00 Renesansa v Avstriji — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Bridget in Bernie — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Vaš nastop, prosim! — 20.50 Lov na fazane — München 1945; dokumentacija — 22.20 Poročila.

PETEK, 27. junija:
9.30 Za otroke v predšolski dobi — 10.00 TV v šoli: Pianisti — 10.30 Rimske najdbe in Akvileji — 11.00 Klub seniorjev — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Družina Feuerstein — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Energija za prihodnost — 21.00 Režiserski festival: Howard Hawks (1962): HATARI, pustolovska melodrama — 23.35 Poročila.

SOBOTA, 28. junija:
16.30 Hišica — 17.00 Šport-ABC: Namizni tenis — 17.30 Indijanska reka — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Heinz Conrads v soboto zvečer — 18.25 Kuhinja v televiziji — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — aktualno — 19.20 Šport — 19.30 Čas v sliki, kultura — 19.56 Šport — 20.15 Na tekočem traku — 21.45 Panoptikum — 22.10 Mrtve oči iz Londona; grozljivi film o zavarovalnih goljufijah — 23.45 Poročila.

TV AVSTRIJA

2. PROGRAM

NEDELJA, 22. junija:
15.00—16.30 Velika nagrada Nizozemske: Avtomobilsko svetovno prvenstvo formel I — 16.30—18.00 Mednarodno tekmovanje v umetnostnih skokih in skokih s stolpa — 18.30 Samo angeli imajo krila; film — 20.15 Tako je bilo včeraj: Železna zavesa — 21.15 Literatura: Johann Nepomuk Nestroy — 21.45 Čas v sliki, šport.

PONEDELJEK, 23. junija:

17.55 Matematika in eksperiment — 18.25 Znanje — aktualno — 19.00 Brazilija — Rio: umetno in resnično mesto — 19.30 Grenlandija — dežela psov — 20.00 Vojna in mir (19): Novo upanje.

TOREK, 24. junija:

17.55 Kemične reakcije — 18.25 Tečaj angleškega jezika — 19.00 Zemlja Afrika: plemena ob reki Logone in Šari: Ljudje levi — 19.45 Dvakrat risarski film — 20.00 Stoletje kirurgov: Kokain — 21.40 Glasbena poročila — 21.45 Veselje ob glasbi.

SREDA, 25. junija:

17.55 Kaj lahko postanem? Poklici, ki obdelujejo in redijo — 18.25 Tečaj francoskega jezika — 19.00 Živalski vrtilni na petih celinah — 20.00 Družbeno-kritični film o delomrznem hipiju.

ČETRTEK, 26. junija:

17.55 Kaj lahko postanem? Poklici, ki svetujejo in strežejo — 18.25 Tečaj ruskega jezika — 19.00 Ekspedicija — odprava v kraljestvo živali: Dežela Homerov — 19.45 Dvakrat risarski film — 20.00 Vesoljska ladja Enterprise — 20.50 Čas v sliki in kultura — 21.20 Šport — 21.30 Revija.

PETEK, 27. junija:

17.55 Uporabna fizika — 18.25 Nemščina (20) — 19.00 Iskalci gomoljik — 19.45 Zidali so posnetek neba — 20.00 Magrebinske zgodbe (1): O Gregorju iz Rezorija — 21.30 Šport — 21.45 Predstojnik.

SOBOTA, 28. junija:

16.15 Pesem, poljub, deklica — 18.00 Brez nagobčnika — 19.00 Avstrijsko stoletje: Mayerling — 20.15 Nenavadna zgodba o sila bogatem gizdalinu in dolgolascu — 22.10 Vprašanja kristjana.

TV Ljubljana

NEDELJA, 22. junija:

8.55 Poročila — 9.00 J. Semjonov: 17 trenutkov pomladi — 10.00 Otroška matineja: Prt severnega vetra, Vrančeve dogodivščine, Egipt za časa Tutankamona — 11.15 Kmetijska oddaja — 12.00 Poročila (do 12.05) — Nedeljsko popoldne: Pisani svet — Prvenstvo v kajaku — reportaža — Vaterpolo Jugoslavija: Kuba — Atletska tekmovanja za pokal Jugoslavije — 18.10 Poročila — 18.15 Na ptičjih zbirališčih — Pustolovec — burleska Charlieja Chaplina — 19.10 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.05 odborniki — 20.45 Mesta: Bitola — 21.15 Športni pregled — 21.50 TV dnevnik.

PONEDELJEK, 23. junija:

17.30 L. Suhadolčan — Medvedek na obisku — 18.05 Na sedmi stezi — 18.40 Defenzivno je varno, cesta in človek, dva filma o prometu — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Sodobna oprema — 20.10 I. Turgenjev: Mumu — 21.15 Kulturne diagonale — 21.45 Mozaik kratkega filma: Jadranje — 22.00 TV dnevnik.

TOREK, 24. junija:

17.35 B. Copic: Noge v zlatu, glava v blatu — 4. del — 18.15 Egipt za časa Tutankamona — 18.45 Ne prezrite: Ljubljanski festival — 19.30 TV dnevnik — 21.05 R. M. du Gard: Thibaultovi — TV nadaljevanka — 21.50 TV dnevnik — 22.05 Jazz na ekranu — 22.25 Svetovno prvenstvo v kajaku na divjih vodah — spust Skopje.

SREDA, 25. junija:

17.35 Vrančeve dogodivščine — barvni film — 18.05 Mladi za mlade — 18.40 Od dninarjev do tekstilcev — 19.30 TV dnevnik — 20.05 Družinsko življenje — angleški film — 21.55 Gorenje novosti — 22.00 Miniature: Kvintet Clark Terry — Ernie Wilkins — 22.20 TV dnevnik — 22.55 Tekmovanje v kajaku v Skopju.

ČETRTEK, 26. junija:

17.30 Na črko, na črko — 18.20 Vzpon človeka — serija — 19.10 Barvna risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.05 E. Panitz: Sedem ljubezni Done Juanite — 21.40 Kam in kako na oddih — 21.50 Četrtekovi razgledi: Ljudje jeklene volje — 22.20 Iz koncertnih dvoran: Glasba, s katero živim — 22.50 TV dnevnik.

PETEK, 27. junija:

17.15 Janezek in fizičlovka — kuhinja pri violinskem ključu — 18.05 Oktet bratov Pirnat — 18.40 Sled — oddaja o znanstveni kriminalistiki — 19.10 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.00 Dan samoupravljalcev — prenos proslave ob 25-letnici — 21.10 Celovečerni film.

SOBOTA, 28. junija:

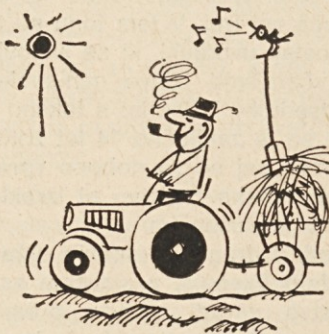
15.00 Svetovno prvenstvo v kajaku na divjih vodah — slalom — 18.25 Janošik — 19.10 Risanka — 19.30 TV

dnevnik — 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar — 20.00 Humoristična oddaja — 20.35 Tuji gosti na slovenski popevki 75 — 21.40 Kojak — serijski film — 22.20 TV dnevnik — 22.35 Svetovno prvenstvo v kajaku na divjih vodah.

POPRAVEK

V sestavku „Potovanje maturantov po Jugoslaviji“ na strani 6, se mora v štev. 22 NT pod sliko pravilno glasiti: **Travnik „Mvaka“ na zgornjem koncu Podna pod Vrtačo (2180 m)** in ne: Travnik na zgornjem koncu „Mvake“...

V štev. 24 NT se mora v besedilu pri sliki pravilno glasiti: ... **že 890 kot Vitrino, leta 1143 pa Vitrinen**... in ne: ... že 890 kot Vitriini, leta 1143 pa Vitring...

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 84358. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150,— šil., za inozemstvo 250,— šil. (po zračni pošti 500,— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

RUTAR-CENTER

- ugodno dobavi
- in hitro na dom
- dostavi

RUTAR CENTER, A-9141 Dobrla vas Eberndorf, telefon 0 42 36 - 381

pač pristati na to. Ta borzna svinja mi je pred odhodom izjavila, da naj z izdatki ne štedim.“

Ko se je sonce dvignilo nad obzorje, se je eden izmed orožnikov vrnil v Las Palmas in gnal s seboj konje, vsi drugi so se pa vkrcali na ladjo. Šved je smuknil v strojni oddelek in kapitan Rosaro, ki so ga blagodejni sončni žarki rešili mrzlice, je zapovedal, naj ladja odpluje.

Ista jutranja zarja je našla tudi „Angeliko“. Jadrnico so morski valovi ponoči zanesli k obali, od katere se ni mogla oddaljiti, ker ni bilo ugodnega vetra. Posrečilo se ji je sicer odpluti precej daleč proti severu in zatišje jo je ustavilo šele na pol poti med San Antonijem ter ožinama Bocas del Toro in Karthago. Do teh dveh izhodov na odprto morje je bilo še najmanj dvajset milj — jadrnica je pa stala na gladini spečega zaliva kakor pribita. Tropska noč je bila tako vroča, da so vsi potniki morali spati na krovu. Na stehi kapitanove kabine je spala sama Leoncie. Na obeh straneh krova so čepeli njeni bratje in oče. Pri krmilu sta ležala drug poleg drugega oba Morgana. Držala sta se za roke, kakor bi se bala, da ju temna noč ne loči. Na drugi strani je spal kapitan. Glavo si je podprl z rokami in smrčal je vso noč, da ga je bilo veselje poslušati. V njegovi bližini je spal krmar, ki ni bil nihče drug ko kingstonski črncel Parcival. Ostala posadka je ležala na krovu, spredaj je smrčala straža. Prva se je zbudila visoko gori na stehi Leoncie. Z roko si je podprla glavo in se zagledala tja, kjer sta ležala oba Morgana. K obema jo je vlekla nepremagljiva notranja sila, oba je ljubila z vso silo svojega dekliskega srca. Saj sta si bila tako podobna, da bi ju težko ločil. Na svojih ustnicah je še čutila Henryjev poljub, obenem pa ni mogla pozabiti, kako strastno jo je poljubljal Francis. Pri misli na te poljube jo je oblila rdečica. In ni ji šlo v glavo, kako in zakaj nosi v svojem srcu istočasno to dvojno ljubezen. Že drugič je v mislih ponavljala sklep, da bi šla za Henryjem na konec sveta, za Francisom pa še dalje. Ta razdvojenost ljubečega srca ji je bila popolna uganka.

Hoteč pregnati te misli, ki so jo samo mučile in stra-

šile, je Leoncie iztegnila roko, spustila svoj šal in požgečkala z njim Francisu pod nosom.

Francis je v spanju zamahnil z roko, kakor da odganja nadležne muhe ter udaril Henryja po prsni, tako da se je ta prebudil. Planil je pokonci in tedaj se je prebudil tudi Francis.

„Dobro jutro, dragi bratranec!“ ga je pozdravil Francis. „Kam se ti pa tako muči?“

„Jutro je jutro, prijatelj,“ je zamrmral Henry, „toda naglico moraš pripisati sebi, ker si me s tako silo udaril po prsni, da sem se prebudil. Mislim sem že, da je krvnik, zakaj danes zjutraj so me hoteli obesiti.“

Zazehal je, se pretegnil, pogledal čez krov na mirno morje ter opozoril Francisu na spečega kapitana in krmarja.

„Lepa dečka sta dva Morgana,“ je pomislila Leoncie in se začudila sama sebi, da ji je prišel izraz „lepa“ na misel v angleščini, ne pa v španščini. Morda je bilo njeno srce tako polno ljubezni do obeh Američanov, da je celo pri misli nanju angleščina izpodrinila njen materni jezik.

Da prežene te misli, je Leoncie znova spustila šal. Pri tem sta jo mladeniča opazila in smeje je morala priznati, da ju je ona nalašč zbudila.

Čez tri ure, ko je bil končan zajtrk, ki je obsegal kavo in sadje, je Francis pokazal Leoncii, kako se ravna s krmilom in kompasom. Pihal je ugoden veter in gnal „Angeliko“ proti severu z brzino šestih vozlov na uro. Henry je skozi daljnogled opazoval obzorje in se na videz ni zmenil za Leoncio in Francisu, dasi se je na tihem strašno jezil, da ni prišlo njemu prvemu na misel seznaniti Leoncio s krmilom in kompasom. Odločno je zavračal vsako misel, da bi se ozrl tja, kjer sta kramljala Leoncie in Francis.

Zato pa kapitan Trefethen ni bil nič kaj posebno obziren. V njem je bila združena indijanska radovednost z nesramnostjo črnokožnega podložnika kralja Georga. Videl je vse, kar se je godilo tam, kjer sta stala najemnik njegove ladje in prelepa Španka. Ko sta se Leoncie in Francis nagnila nad krmilo in se zagledala v kompas, sta

si bila tako blizu, da so se njeni lasje dotaknili Francisovega lica. In vsi trije — Francis, Leoncie in kapitan — so dobro vedeli, kaj sledi iz take bližine med lepim mladeničem in zaljubljenim dekletom. Francis in Leoncie sta pa začutila v srcu še nekaj, česar kapitan niti slutiti ni. Pogledala sta si globoko v oči ter jih v zadregi povesila. Francis je govoril tako naglo in glasno, da ga je slišala polovica moštva. Nihče ni dvomil, da gre za konstrukcijo kompasa, ne pa za nekaj drugega. Toda kapitan Trefethen se je nekam čudno smehljajal.

Zapihal je močan veter in Francis je moral prijeti za krmilo. Njegova roka se je dotaknila njene. Znova sta oba zadržela in znova se je kapitan nasmehnil.

Leoncie je pogledala Francisu naravnost v oči. Po-tegnila je svojo roko izpod njegove in stopila v stran, kakor da je krmilo in kompas sploh ne zanimata. Francisu je pa vest očitala, da je prelomil dano besedo. Nehote se je ozrl tja, kjer je stal Henry. Ta mu je kazal hrbet in tako Francis ni mogel videti njegovega obraza. Francis je mislil, da Henry sploh ni opazil prizora med njim in Leoncio. Leoncie se je sicer ozirala na zeleno obalo, toda videla ni ničesar. Zatočena v svoje misli je nervozno vrтела zaročni prstan okrog prsta.

In Henry, ki se je obrnil, da jo opozori na oblaček dima na obzorju, je vse to opazil. Tudi kapitan je opazil, da je Henry vse videl. Tako se je nagnil k njemu — krutost Indijanca je povečala v njem nesramnost črnca — in mu šepetal:

„Ah, sire, nikar si ne belite glave! Seniorita ima veliko srce. V njem je dovolj prostora za tako nadarjena gentlemana, kakor sta vidva.“

Kakor bi trenil z očesom, se je kapitan prepričal, da belokožci znajo ohraniti svoje intimne stvari zase. Henry mu je namreč odgovoril s svojo krepko pestjo, tako da je ubogi kapitan odletel daleč po krovu in obležal na tleh, kakor je bil dolg in širok. V hrbtu, vratu in na čelu je čutil neznosne bolečine.

(Dalje prihodnjič)

Britanci za nadaljnjo udeležbo Anglije v EGS

LONDON. — Velika Britanija bo ostala v Evropski gospodarski skupnosti. Velika večina britanskega ljudstva se je na ljudskem glasovanju izrekla v tem smislu. Za „Da“ je glasovalo nad 17 milijonov (nad 67%) Britancev, „ne“ pa nad 8 milijonov (nad 32%).

Britanski tisk, ki je bil povečini proevropsko usmerjen in je dal premieru Wilsonu vso pomoč v času volilne kampanje. Še najbolj navdušen je londonski „Times“, ki pravi, da gre za najlepši dan v zadnjih letih britanske zgodovine. Izid glasovanja je dokazal, da je Združeno kraljestvo res „združeno“, saj so za nadaljnjo udeležbo v evropski gospodarski skupnosti glasovali tudi Waležani, Škoti in celo razičarani Irci. V tem tonu so tudi vsi ostali uvodniki, ki se sklicujejo na včerajšnje izjave ministrskega predsednika Wilsona: s takšno večino se je zaključilo 14 let žolčnih razprav, saj se za nobeno vprašanje je britansko ljudstvo ni izreklo s takim navdušenjem.

Tudi v drugih evropskih državah izražajo časopisi v glavnem zadovoljstvo zaradi zmage premiera Wilsona. Še zlasti toplo je izrazila

svoje zadovoljstvo ob izidih britanskega referenduma francoska vlada. Zunanji minister Sauvagnargues je izjavil, da je bil osebno vedno prepričan, da se bo britansko ljudstvo izrazilo za nadaljnjo udeležbo svoje države v EGS.

Prav tako pozdravljajo popolno vključitev Londona v gospodarsko skupnost v Zah. Nemčiji. „Frankfurter Rundschau“ pravi, da se s svojim glasom Britanci niso odpravili večstoletni neodvisnosti in suverenosti, temveč so se odločili za boljše izkoriščanje svojih demokratskih izkušenj.

Izid referenduma je zelo ugod-

no odjeknil v Bruslju v krogih Evropske gospodarske skupnosti. V okviru izvršne komisije podčrtuje dejstvo, da gre za dogodek izrednega pomena za bodočnost gospodarske skupnosti. Po daljšem času negotovosti lahko računajo v Bruslju na bolj umirjeno obdobje, ko se bodo lahko posvetili vrsti načrtov, katerih uresničitev je bilo treba, spričo britanskega omahovanja, preložiti na kasnejši čas. Med temi načrti naj omenimo v prvi vrsti energetske politike, proučitev skupne kmetijske politike ter gospodarsko in monetarno združitve.

Protest proti Kirchschrägerju

(Nadaljevanje s 1. strani)

meinen Feststellungen, daß die Minderheiten eine echte Bereicherung für die Nation darstellten, für notwendig hielt, die Absolventen des slowenischen Gymnasiums für die Radikalisierung des politischen Klimas in Kärnten verantwortlich zu machen. Diese unrichtige Behauptung ist angesichts der Kärnt-

ner Situation dazu angetan, unterschiedliche Emotionen gegen das Bundesgymnasium für Slowenen zu wecken und dies wenige Tage vor der Eröffnung des Gymnasialgebäudes.

Wir protestieren daher auf das Schärfste gegen die Erklärung des Bundespräsidenten, der sich damit in eine Linie mit jenen Kräften in Kärnten stellt, die im Bundesgymnasium für Slowenen das „große Gift“ sehen und jedes Aufholen der slowenischen Volksgruppe auf dem Bildungssektor unterbinden wollen.

Tudi Klub slovenskih študentov na Dunaju in Klub slovenskih študentov v Gradcu sta odločno protestirala proti najnovejšim poizkusom zveznega predsednika dr. Kirchschrägerja, naprtiti krivdo za obremenjene odnose med Avstrijo in SFR Jugoslavijo absolutentom Slovenske gimnazije.

Predsednik dr. Kirchschräger se je s tem podal v nevarno bližino s tistimi agresivnimi protislovenskimi silami, ki stremijo za nadaljnjim omejevanjem demokratičnih pravic koroških Slovencev, in želijo preprečiti vsakršno dosledno izvajanje člena 7. Dr. Kirchschräger se tako solidarizira s šovinističnimi hujskači okoli KHD, ki vidijo v celovški slovenski gimnaziji „veliki strup“ in s tem daje potuho nadaljnjemu nacionalističnemu hujskanju proti koroškim Slovincem.

Obžalovanja vredno zadržanje zveznega predsednika ponovno dokazuje reakcionarni in protimanjšinski značaj avstrijske narodnostne politike, ki se odkljuje po tesnem sodelovanju državnih organov in vrhov treh parlamentarnih strank z nemškonalcionalnimi in šovinističnimi silami.

Pred tem ozadjem izgubijo tudi pozitivne in razveseljive izjave dr. Kirchschrägerja vsakršno veljavo.

Namen neutemeljenih očitkov dr. Kirchschrägerja je, odvracati pozornost demokratične javnosti v Avstriji od neupoštevanja v členu 7 zajamčenih demokratičnih pravic ter njihovega nadaljnega omejevanja s pomočjo načrtovanega ugotavljanja manjšine. Z vso odločnostjo zavračajo zato študentje vsak poskus, zvaliti krivdo za poslabšanje odnosov do sosedne države na slovensko študirajočo mladino. Vzroke za to je treba iskati edinole v protimanjšinski praksi avstrijske narodnostne politike, poudarjata Kluba slovenskih študentov na Dunaju in v Gradcu.

PO ZMAGI KPI V ITALIJI: PREPLAH V NATO

V Italiji so se v torek končale dvodnevne volitve za obnovo občinskih, pokrajinskih in deželnih svetov. Izidi so pokazali velik uspeh KPI. Volilo je 91,7% Italijanov. Od tega so dobili krščanski demokrati 35,3% ali 277 mandatov (prej 37,9% ali 287 poslancev), komunistična partija 33,4% ali 247 mandatov (prej 27,9% ali 200 mandatov). Pridobili so tudi socialisti, neofašisti

Ravnatelj msgr. dr. Hornböck 65-letnik

Te dni praznuje ravnatelj Mohorjeve družbe oziroma tiskarne v Celovcu msgr. dr. Janko Hornböck petinšestdesetletnico rojstva in god.

Da bi to oboje dostojno proslavili, so se pred nekaj dnevi zbrali uslužbenci Mohorjeve tiskarne in knjigarne in so svojem drugemu „krušnemu očetu“ s pozdravno pesmijo, darili in voščili zaželeli vse najboljše in da bi mu Vsemogočni naklonil tudi v bodoče obilo zdravja in moči, da bi mogel še dolgo vršiti tako odgovorno in naporno službo ravnatelja tiskarne in Družbe, ko je že itak dovolj obremenjen s službo župnika in dekana rožeške dekanije.

Slavljenec je bil nad to pozornostjo zelo prijetno presenečen in ginjen ter je obljubil, da bo tudi v bodoče skušal po svojih močeh, z božjo pomočjo in ob složnem delu uslužbencev čim bolj uspešno voditi tiskarno in ostalo podjetje Mohorjeve.

Vsaj na kratko se ozrimo na ogromno delo in skrb, ki spremljajo slavljenčevo življenjsko pot že nekaj desetletij, posebno pa še zadnja leta. Zunanja slika in krona

njegovega dela je danes zelo vidna in znana: novi dijaški internat „Slomškov dom“ ter znotraj in zunaj temeljito obnovljena Mohorjeva hiša s tiskarno vred. Koliko prečutih nočnih ur zaradi ogromnih finančnih skrbi pa potov, prošelj in posredovanj je vsa ta izredna velika zamisel in gradnja zahtevala od našega slavljenca, vedó nekoliko bolj le Mohorjevi odborniki in uslužbenci. Zato se ga eni in drugi pogosto spomnijo v molitvah in prosijo Boga, naj ga še mnogo let ohrani in mu vliva poguma in moči za nadaljnje delovanje.

Slavljenec pa zdaj lahko z zadovoljstvom in zadoščenjem zre na to ogromno opravljeno delo, ki je v glavnem pravzaprav njegova osebna zasluga in uspeh. Vsi njegovi rojaki pa smemo biti nanj ponosni, saj je vse to v prid razvoju in utrjevanju koroških Slovencev. Upravičeno bi na novi dijaški dom vklesali za slavljenca stari latinski izrek: „Postavil si je spomenik, trajnejši od broná.“

Iskrenim čestitkam ob priliki petinšestdesetletnice rojstva in godú msgr. Hornböcka se pridružujeta tudi Narodni svet koroških Slovencev in „Naš tednik“.

šport - šport - šport - šport

Zdrav duh ob zdravem športu

Kakšna je oziroma bi naj bila vloga športa v vzgoji delovnega človeka?

„S čisto zdravstvenega vidika se je izkazalo, da je nujna enakomerna duševna in telesna utrjenost — torej je telesna kondicija tudi bistven pogoj za uspešno intelektualno in drugo delo. Z vzgojnega vidika pa se je izkazalo, da telesno utrjeni — zlasti pa športno trenirani ljudje — prenesejo več naporov in so torej boljše vzgojeni za sodobno življenje. Razen tega je telesno kulturna osvežitev in druge dejavnosti ena redkih preostalih oblik za organizirane družbene stike, za kolektivno življenje, za medsebojno spoznavanje, za odvracanje ljudi od praznega brezskrbnega pohajkovanja, posedanja, postopanja, z dolgočasnega pijančevanja; daje za-

nimivo vsebino in smisel prostemu času.“

„Mislim, da je za uspešen študij nujno potrebno zjutraj vzpodbuditi krvni obtok s kakšnimi 10. minutami razgibalnih vaj. Možno jih je izvajati tudi v sobi. K temu spada tudi to, da ne uporabljamo dvigal, da pešočimo po stopnicah ter po cesti — skratna nemotorizirano.“

To so na videz nepomembne malenkosti, toda ... kamen na kamen palača in ... Potrebno bi bilo še najti popoldne ali zvečer uro do največ dve uri časa za sistematično telesno kulturo — tekmovalno ali drugačno ... Dovoljeno je torej vse razen lenarjenja. To za intelektualca nujno velja tako telesno in duševno.“

SELE — ŠKOFJI DVOR 3 : 3 (0 : 2)

V zadnjem kolu tekoče sezone so Selani igrali proti neprijetnemu nasprotniku iz Škofjega dvora. Škoda, da selski nogometaši niso dosegli forme zadnjih iger, ker bi v tem primeru gotovo premagali nasprotnika. Tako pa smo morali biti ob koncu veseli, da smo dosegli vsaj neodločen rezultat. Do približno 10 minut pred koncem tekme so namreč nogometaši iz Škofjega dvora vodili še s 3 : 1. Potem pa se jim je maščevala njihova lastna nediscipliniranost in surovost. Ko so namreč Selani dali drugi gol, so nekateri nasprotni igralci močno reklamirali in se spravili celo na sodnika, narkar je le-ta enega izmed njih izključil. Selani pa so se v zadnjih minutah prav zbudili in so še izenačili. Da niso igrali tako, kot smo sicer od njih navajeni, je bil tudi neugoden termin igre v soboto popoldan, ko so bili nekateri že zmučeni od dopoldanskega dela. Zadovoljiva pa je vigradna bilanca, kjer je zabeležen le 1 poraz in je bilo doseženih 16 točk (v jesenski sezoni samo 9).

Naj se še po tej poti zahvalimo vsem zvestim navijačem, posebno pa igralcem, ki so z idealizmom doprinesli marsikatero žrtev in prid kluba.

Končna lestvica 2. razreda izgleda takole:

igre	točke
1. Borovlje	22 40
2. SAK	21 33
3. Škofji dvor	20 25
4. Šmarjeta	22 25
5. Sele	22 25
6. Kriva Vrba	22 23
7. Gospa Sveta	22 22
8. HSV (vojaki)	22 20
9. Št. Janž	21 19
10. Trdnja vas	22 13
11. Pokrče	22 10
12. Galičija	22 5

SAK — ŠT. JANŽ 7 : 0 (2 : 0)

V zadnji prvenstveni tekmi, 2. razreda E, se je videlo, da se je zaključila nogometna sezona. To priča že rezultat, kajti šentjanški igralci se res niso preveč naprezali, tako da so imeli naši mladinci še lažje delo. Čeprav so imeli nogometaši SAK-a lahko delo, so tokrat pokazali res eno izmed boljših iger in bi lahko zmagali še izdatneje.

SAK, ki je igral na domačem igrišču, je imel že iz tega vidika lažje delo. Tekma sama je bila prav lepa, rekli bi lahko prijateljska in brez vsakega sovraštva, kot se je to večkrat dogajalo med nogometno sezono.

Gole so dali: Navršnik dva, Bleis enega in Folti Waldhauser štiri.

Igrali so: Hanzl Wisner, Woschitz, Lampichler, Marjan Pandl, Oraže, Vinke Wieser, Navršnik, Bleis, Millonig, Wakounig, Folti Waldhauser.

V prihodnosti upamo, da bo imel SAK več sreče in da bo končno le prišel na prvo mesto, kajti biti samo drugi na lestvici (že štiri sezone) je premalo.

DOM V TINJAH PRIREJA SLEDEČA POTOVANJA IN ROMANJA:

Prijave do 20. junija.

Od ponedeljka, 1. septembra, do sobote, 6. septembra 1975

● NA POLJSKO Čenstohova, Oswiecim, Krakov

Od ponedeljka, 25. avgusta, do nedelje, 7. septembra 1975

● V FATIMO IN LURD z omnibusom

Cena: 5000.— šilingov

Naročam se na

- „naš tednik“ naročnina letno 150.— šil. za tuzemstvo
- „nt“-Pressdienst in deutscher Sprache naročnina letno 150.— šil. za tuzemstvo

Ime in točen naslov:

Naročam

- „naš tednik“
  - „nt“-Pressdienst in deutscher Sprache
- tudi za svojega znanca — prijatelja — kolega. (Ustrežno podčrtaj):
Ime in točen naslov:

---

lastnoročen podpis

Izrežite in pošljite na naslov: „Naš tednik“, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt—Celovec

Posebna vožnja z zgodovinskim vlakom iz Celovca v Maribor

CELOVEC. — Naloga Avstrijsko-jugoslovanskega društva je, ne glede na trenutne politične razlike, nadaljevati pot, ki jo je začrtalo, za boljše medsebojno razumevanje na kulturnem področju, a v še večjem obsegu kot doslej okrepiti gospodarske stike z našo sosedno državo Jugoslavijo.

Kot je znano, proslavlja Avstrijsko-jugoslovansko društvo letos svoj dvajseti letni jubilej. Ob tej priliki bo društvo priredilo v nedeljo, 29. junija 1975, posebno vožnjo z zgodovinskim vlakom iz Celovca v Maribor in nazaj. Vozila bo parna lokomotiva JŽ 18.

Spored: Ob 8. uri: narodna glasba na 3. peronu glavnega kolodvora v Celovcu, nato kratek nagovor podpredsednika društva inž. Williija Sereinigga.

Ob 8.30: Odhod posebnega vlaka; med vožnjo bo skrbela za zabavo pevska skupina — bife je v posebnem oddelku.

v skupni listi z monarhisti in republikanci. Nazadovali pa so: liberalci in socialni demokrati.

V NATO so mnenja, da bi morebitna udeležba ali celo prevzem vlade po komunistih v Italiji prinesla konec zveze NATO v sedanji obliki.

Ob 12.50 bo prihod v Maribor, nato priložnost za obed kot tudi za ogled mesta.

Ob 16.30: Povratek posebnega vlaka v Celovec.

Ob 21.00: Prihod v Celovec.

Vožnja za odrasle stane (tja in nazaj) 150.— šil.; za otroke od 6. do 15. leta pa 75.— šil.

Ne pozabite potnega lista ali osebne izkaznice!

STRAŠNA AVTOBUSNA NESREČA NA DOBRAČU

Beljak. — V doslej največji avtobusni nesreči v Avstriji, ko je avtobus podjetja Ramsbacher iz Rennweg v nedeljo opoldan zgrmel po strminah Dobrača, je izgubilo življenje 15 žensk in štirje moški, med njimi sam šofer avtobusa Ramsbacher. Od ostalih 25 težko ranjenih potnikov, so umrli ob prevozu v celovško in beljaško bolnišnico še trije. V avtobusu so bili zlasti starejši ljudje, namenjeni na nedeljski izlet.

Strahovita nesreča se je zgodila, ker je Ramsbacherjev avtobus na klancu v polni hitrosti zavozil s ceste in se prevrnil. Kot je ugotovila preiskava, so verjetno odpovedale zavore.